Any IV. Núm. 195 - Barcelona, dijous, 27 de octubre, 1932

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Per damunt dels partits hi ha Catalunya

L'ACTUALITAT POLÍTICA

Evolucions de partits

Les evolucions respectives del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya i el Partit Catalanista Republicà, durant aquest últim mes, resumides, són així : Primer, el Partit Catalanista Republicà declara que una divisió electoral de les esquerres republicanes i catalanistes davant d'unes pròximes eleccions pot posar la futura Assemblea Constituent en mans de les dretes o dels partits no catalans ; per tal de prevenir el perill, cal que hi hagi un pacte entre les forces catalanistes republicanes i esquerranes de cara a les eleccions. Primera fase de l'evolució.

Segona fase. Després de vacillacions i contradiccions, l'Esquerra Republicana de Catalunya refusa d'anar amb el Partit Catalanista Republicà. No dóna cap raó sinó la sola conveniència. El motiu d'aquesta actitud no pot ésser altre que la seguretat de treure, ells sols (amb l'estol de la Unió Socialista de Catalunya, poc nombrós), tants diputats com vulguin.

Tercera fase, sorprenent. La mateixa Esquerra, que ha trobat superflu aliar-se amb el Partit Catalanista Republicà, li demana que es fongui amb ella «i si aquest Partit persisteix a presentar candidatura, fa obra pertorbadora, car és com donar vots a la Lliga». Veritat que és absurd?

D'una banda l'Esquerra no accepta l'aliança amb el Partit Catalanista Republicà perquè tròba que el perill d'una divisió de vots és negligible, no val la pena d'ésser tingut en compte.

D'altra banda, fa pressió moral als homes del Partit Catalanista Republicà perquè en desertin, i això en nom del mateix perill que dos dies abans havia semblat menyspreable.

Heus aquí un perill que s'apaga i s'encén d'una manera ben còmoda. Val a dir que, sobretot en aquest cas concret, la lògica no és el fort del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Car tampoc podem admetre que aquella aliança que recomanaven els homes del Partit Catalanista Republicà els hagués estat negada per incompatibilitats personals o doctrinals. Aquells homes, l'aliança amb els quals era execrable, són després cridats amorosament per a ésser alguna cosa més que uns aliats : uns correligionaris i uns dirigents.

Per a completar aquest quadro d'extravagàncies, un dels primers navegants que es dóna a les sirenes esquerranes és aquell Rovira i Virgili que els negà el pa i la sal abans del 12 d'abril de 1931. També és cert que *La Nau* d'aquest nauta, llavors diari d'idees d'esquerra, abandonat a la deriva, avui és òrgan de la Unió Democràtica, petit partit reaccionari. Tot plegat és un embolic, i cal que l'opinió pública hi reflexioni. Sigui com sigui, el senyor Rovira i Virgili presenta la seva candidatura, i per Tarragona, precisament contra els que fins ara havien estat els seus amics i sostingut per aquells fins ara adversaris seus ; Com podeu veure, són unes eleccions molt estranyes.

Més ben dit, si anem al fons de les coses, ho trobarem tot natural i clar. El capteniment de l'Esquerra, tocant les eleccions, no pot ésser més transparent. Volen destruir el Partit Catalanista Republicà. L'afany que els mou no es detura ni davant del perill remot d'un triomf de les dretes o dels *jabalies*. Un partit, com l'Esquerra, tingut per aquells fins ara adversaris seus. que fa una política basada molt més damunt dels sentiments que no pas damunt de les idees, sempre està exposat a perjudicar-se o a perjudicar el país ; amb la mateixa facilitat que s'infla ve un dia que es desinfla. Car no té un ideari concret que li permeti «formar el quadro» en moments de depressió.

Per això la majoria d'elements d'aquest partit troben tan fàcil i explicable com vulgueu que un polític abandoni l'ideari i l'organització de la quel forma part, davant de la primera avinentesa electoral. El sentimentalisme és infinitament malleable...

També, per això mateix, el Partit Catalanista Republicà, que hauria acceptat una aliança electoral com a mal menor, davant d'un mal major representat per un triomf de dretes o de forasters, es comprèn que no pugui de cap manera esfumar-se perquè sí i abandonar totes les seves característiques i totes les seves raons d'ésser. Això seria un mal més gran que tot plegat. Perquè hi ha cert grau de ciutadania i de virtut moral que està per damunt de totes les contingències del temps i de l'atzar, i cal tenir present que un bon catalanista solament té l'obligació de procurar que Catalunya creixi cada dia en dignitat i cultura i, certament, en seria un camí ben estrafolari començar ell mateix per prescindir-ne.

Ara el Partit Catalanista Republicà està posat davant la disjuntiva d'anar a les urnes o de suïcidar-se i vessar-se dins l'Esquerra. L'Esquerra ho ha volgut. L'Esquerra no té cap autoritat, doncs, per combatre uns homes que fan l'únic que pot fer una persona o un partit que tingui el sentiment de l'honor i del deure. O és que els dirigents de l'Esquerra es pensen que els partits tenen un programa i un nom perquè sí, i que això no respon a cap convicció profunda i arrelada? Un partit pot trobar-se davant de l'imperatiu moral d'haver d'entrar dins una aliança, per tal de defensar ideals comuns, quan calgui. Aquesta obligació existia, si de cas, per a l'Esquerra quan hom proposà l'aliança. Però el que és absurd, és suposar que el partit que falta al seu imperatiu moral pot exigir de l'altre una minva de personalitat encara més gran que aquella que l'exigent no ha volgut consentir-se : la desaparició pura i simple. I la més gran insensatesa seria de suposar que l'interès de la pàtria aconsella de secundar proposicions i maniobres immorals i tiràniques.

L'edifici on fins ara hi ha hagut el Museu de la Ciutadella, destinat a estatjar el Parlament de Catalunya

El número vinent de **Mirador**, dedicat preferentment a la II Exposició de Ràdio, Cinema Sonor i Fotografia, serà de dotze pàgines

Els Dijous — Blancs

AUQUES

Tot torna. Les eleccions de la Generalitat han posat de moda les auques de rodolins. Però el públic gairebé no en sap res, i per això aquestes línies no tenen altre objecte que informar-lo d'aquesta divertida novetat.

*Fins ara no s'han publicat altres auques de rodolins que les d'*El Be Negre. *No n'ha sortit cap en full solt. Però n'existeixen una colla que circulen de mà en mà, en còpies de ciclostil. I a hores d'ara ja tenen auca els principals partits i els personatges de la situació. Han collaborat en aquestes auques poetes excellents, poetes majors i poetes menors. Hi ha auca que ha estat feta a quatre mans, quatre mans dretes, vull dir per quatre autors. I en certes nits de tertúlia, davant la modesta xocolata o el cafè amb llet de darrera hora, han nascut tres auques completes.*

El mal d'aquestes auques és que són fetes per circular clandestinament, en còpies a màquina, o de ciclostil, en els casos de major difusió. I, naturalment, com que són escrites per circular entre família, tenen tares que les fan impublicables, inaprofitables. Una d'aquestes auques, la més discreta, fou presentada al comitè de propaganda d'un gran partit i elevada després al líder, però el líder la va refusar allegant que no li plaïen aquests procediments de campanya electoral, ni aquesta classe de mecenatges. I és que l'auca feia encara massa concessions al plebeisme i a la turpilòquia.

Però, si aquestes auques fossin una mica més dignes, si mosseguessin sense arribar al canibalisme, segurament vindrien a alleujar una mica la ferocitat de la campanya electoral. Els polítics s'han de fer càrrec que són «homes públics», i si n'hi hagués algun de massa sensible a la lletra impresa, demostraria una inferioritat sospitosa. Des d'aquest lloc demano als poetes que fan auques que no es lliurin a la facilitat, ni a la xaronada, que evitin els consonants obscens i els castellanismes que pretenen imitar les auques del segle XIX i que, encara que siguin graciosos, són, literàriament, una marca de provincianisme. En un mot : jo demanaria als autors de les auques de rodolins que no treballin en va, que no les facin impublicables. Una bona dotzena d'auques alegraria unes eleccions, seria la sal de la campanya electoral. Recordeu les auques del Cu-Cut. *Erem criatures, i la impressió d'aquestes auques encara ens dura, i encara creiem que els personatges contra els quals lluitava el famós setmanari eren indiscutiblement una colla de mones. I és que l'estil de combat podia suportar la seva difusió pública, i per conseqüent aquelles auques eren una arma eficaç.*

No sé si aquestes ratlles contribuiran a decidir els nostres poetes a canviar de tàctica. Entretant ja he avisat als col·leccionistes de documents polítics i als arreplegadors de curiositats.

M. B.

MIRADOR INDISCRET

El bon periodista

Hem rebut una extensa carta en la qual un redactor de *Justicia Social* — no publiquem el nom, a petició seva — s'acusa d'ésser l'autor d'aquella ressenya de la controvèrsia manresana Maurín-Campalans publicada al *Full Oficial* corresponent a la setmana passada i que meresqué un comentari en el nostre número passat.

El nostre comunicant diu que arribà tard a la controvèrsia, i com sigui que no pogué recollir una part del primer parlament de Campalans, a la tarda del diumenge va passar per casa l'esmentat senyor per a demanar-li alguns detalls i que mentre els estava incorporant a la ressenya, el senyor Campalans, per la seva pròpia mà, feia correccions damunt l'original escrit a màquina.

Publicada aquesta breu recensió de la lletra del redactor de *Justicia Social*, per part nostra hem de dir que no ens sembla necessari rectificar ni una lletra del «mirador indiscret» origen de la qüestió. Qualificàvem de «bon periodista» l'autor de la ressenya del *Full Oficial*. No cal dir que pel senyor Campalans deu ésser un periodista immillorable aquell que s'inspira en les seves paraules i, després, li deixa encara fer rectificacions damunt les quartilles originals.

Bateig d'una minoria

Entre les moltes coses divertides que ha fet el senyor Puig Munner en el transcurs de la seva gestió municipal, figura la creació d'una brigada especial per a la repressió de la venda ambulant.

Un cop bandejat de la majoria l'esmentat regidor, hom cuità a treure el caràcter especialíssim i autonòmic de la brigada, fent-la dependre de la Comissió de Proveïments i àdhuc canviant-li l'uniforme, d'una semblança excessiva amb el de la guàrdia d'assalt.

Però si les característiques típiques de la brigada han desaparegut, no ha succeït el mateix amb la seva denominació. Els habituals de la Casa Gran designen amb el nom de «brigada d'assalt municipal» el senyor Puig Munner i els seus amics expulsats del partit d'Esquerra Republicana per immoralitats administratives.

Franquesa excessiva

Fa dos dissabtes, a l'Ateneu Republicà de Gràcia, celebraren un míting els regidors de la «brigada d'assalt municipal». No cal dir que es presentaren a si mateixos com uns lliris puríssims, que havien sortit de la majoria consistorial per la repugnància que els inspiraven els seus companys.

D'un grup d'auditors sortien interrupcions constants als discursos dels bandejats. El correligionari que presidia es cregué obligat a decretar l'expulsió dels contradictors. Els amics aprovaren la mesura, i fins i tot el regidor Sànchez Silva digué, adreçant-se als interruptors :

—No sé per què havíeu de venir. Aquí tots som uns.

Aquesta darrera frase féu sortir els colors a la cara d'algun industrial del barri, que havia assistit al míting portat per l'agraiment d'algun petit favor. I aprofitant el tumulte de l'expulsió, foren bastants els que procuraren evaporar-se.

Els impostors

Reunió per a la designació de candidats de la comarcal de Barcelona-circumscripció del partit d'Esquerra Republicana. Els representants de les comarques anaven fent les proposicions del cas. De tant en tant, algun isolat es presentava davant de la presidència :

—Sóc Tal i m'han elegit els centres del districte X.

En aquell moment truca el telèfon. El secretari es posa a l'aparell, i una veu, des de l'altre cap de fil, engega :

—Hi ha aquí una *pinta* que diu que és candidat de X? Mentida. El candidat de X sóc jo. Ara vinc...

Al cap de cinc minuts, el candidat sedient autèntic era present. Però no havia començat encara la seva declaració, que ja tornava a sonar el telèfon i l'escena es repetia...

El paper plegat

La setmana passada contàvem el singular procediment d'eliminatòries que algú suggerí per a designar els candidats de l'Esquerra Republicana. Dissabte, anava a repetir-se el truc.

Per les entitats del partit circulaven unes llistes ciclostilades, amb els nóms dels trenta sis pre-candidats que l'endemà havien d'ésser votats per a escollir entre ells els diputats de Barcelona-Ciutat. Un dels que hi figuraven, plegà casualment el paper per la meitat i descobrí que els noms que quedaven en la meitat superior eren precisament tots els que integraven la candidatura oficiosa, i tots els noms que figuraven a la meitat inferior, aquells que hom considerava ja a l'aigua.

L'autor de la descoberta, en veure que el seu nom es trobava entre els naufragats, posà el crit al cel i esbombà el truc del paper plegat. Per a retornar-li la tranquil·litat, algú li digué :

—Però, home! Si a la banda de baix hi ha també En Gassol, En Lluhí, En Terradelles...

I quan en l'ànim del candidat a candidat tornava a renéixer la confiança, hom li portà la nova que En Gassol, En Lluhí i En Terradelles anaven per la circumscripció. Els marramaus foren tan grossos, que el paper es convertia al cap d'unes hores en un simple paper mullat.

Representacions femenines

La senyora Bonnemaison, vídua de Verdaguer, presidenta del departament femení de la Lliga, ha donat a Bisbal de Falset una conferència sobre qüestions del moment.

El corresponsal del *Brusi*, per al qual la conferència és el de menys interès, s'ha entretingut explicant la vida i miracles de la senyora Bonnemaison per aquelles terres. Però entre altres coses ha comès la badada de dir :

«A la llegada de tan distinguida señora a la estación de Marsá-Falset, la esperaban entre otros, don Javier Massó, en representación de las señoras que con tanto acierto organizaron el acto.»

Res, no ens queda altre remei que felicitar el senyor Massó per tan valuosa representació.

Aprenent de personatge

El que pot la suggestió d'aquelles brillants signatures posades al peu del manifest d'adhesió a l'Esquerra tramès per significades personalitats catalanes (de diferents gruixos) al senyor Macià!

El diminut redactor de *L'Opinió*, Lledó i Figueres, anava a estampar el seu nom darrera del dels signants. Amb la ploma a la mà, un company el sorprèn :

—Però què fas! Si tu ja hi pertanys a l'Esquerra!...

—Es veritat... Quina llàstima! — respongué En Lledó, tot desencisat.

Propaganda americana

El rosat *Matí* s'ha lliurat a una campanya intensíssima d'auto-publicitat. Després de donar dues centes pessetes al ciutadà que es reconeix en la fotografia que publica diàriament, ara rifa entre els lectors vestits fets a mida, assortits de panellets, etc.

Sabem de bona tinta que dintre de poc, d'acord amb una idea publicitària del senyor Junoy, els dijous a cada comprador d'*El Matí*, conjuntament amb l'exemplar del diari, li serà lliurada una «bomba».

Trajectòries

Es evident que els extrems es toquen. Homes que han començat militant en el catolicisme més rucabadesc han acabat socialistes.

Es famós el cas del senyor Pey Ordeix, anticlerical furibund i professional que es confessa i combrega cada vegada que té un mal de ventre.

Recentment, però, hem descobert un cas que pot ésser considerat com a tipus i com a exemple.

Es tracta d'En Pere Foix, Delaville, exredactor de la *Soli*, i autor de fullets i d'articles extraordinàriament revolucionaris. L'altre dia vàrem descobrir-li un retall d'*El Matí*, en el qual, en un extens article signat per un sacerdot, es comentava la vida de Santa Teresa de Jesús. Foix, a força de preguntes, va confessar la seva devoció per la Santa d'Avila, i que si el cas arribava la defensaria contra la xurma, a trets de parabèllum, i ja en plena eufòria confidencial explicava, mig enternit, que en el temps de la seva adolescència havia fet de Sant Lluís Gonçaga en manta processó, amb el cap inclinat damunt un crucifix caminant amb passa lenta durant tres i quatre hores pels carrers del poble!

—Amb l'Estatut caldrà que l'honestedat pública sigui obligatòria!

(c) Ministerio de Cultura 2006

Estrafent paraules bíbliques

El senyor Macià tingué la gentilesa de fer acte de presència al dinar d'homenatge a En Francesc X. Casals, nomenat recentment conseller de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Més de dos cents socis del C. A. D. C. I. omplien el menjador de can Llibre, i en acabar-se l'acte, un darrera l'altre anaren a fer-se signar el menú pel President i per l'homenatjat. Davant la invasió, hom indicà a En Campalans — que no lluïa cap armilla de fantasia — la conveniència de tirar un «cable» al senyor Macià per tal d'evitar-li aquell esforç, a la qual cosa contestà el batallador diputat:

—Deixeu, deixeu, que el poble s'atansi a Macià...

Tres quarts d'hora més tard, el President sortia de can Llibre amb la mà enrampada.

Transparències

Diumenge a la tarda al Palau de la Música Catalana, actuaren la concertista de piano Isabelle Martí-Collin i la sopran Carme Gombau.

Seguint la moda, ambdues artistes es presentaren al públic amb uns vestits de *soirée* d'una transparència cristallina (?), que feren les delícies de l'element masculí, ja que asseguts en uns seients més o menys confortables, i al costat de les mullers respectives, pogueren seguir tot un curs d'anatomia. En acabar el concert, alguns maridets massa contemplatius tenien el braç macat a pessics.

Literatura de programa de concerts

El dia que es faci un recull d'aquesta mena de literatura, hi haurà veritables sorpreses.

El lèxic que s'hi acostuma a emprar és d'allò tan llepissós i jocfloralesc que us pugueu imaginar. Per demostrar-ho, copiem del programa de diumenge passat al Palau:

«Una dona de muntanya demana quietud perquè el seu fill pugui dormir... i ho demana a les bestioles més silencioses, ratolins, papallones, marietes...»

Ara, senyors, facin el favor de posar-hi música!

Cultura marxista

El dimecres d'ara fa dues setmanes — dia de la *Fiesta de la Raza* — els del Bloc Obrer i Camperol van voler també celebrar la diada amb una representació teatral a una minúscula sala d'espectacles de l'Ateneu Republicà Radical del Poble Sec.

La festa, tal com corresponia a l'ambient, tingué un sabor lerrouxista que encantava, cosa que diu molt poc en favor de l'activitat revolucionària dels que ens han de portar un govern d'obrers i de pagesos a la Generalitat de Catalunya.

El més important de la festa no fou però la conferència de Miravitlles, ni la consuetudinària simfonia, ni l'obra teatral intitulada *Sub-hombres*, sinó el fi de festa, el qual constituí en un concert pel barítON Leopold Gimeno i el tenor Maioski, els quals delectaren el marxístic auditori amb fragments de *Tosca, Marina, El cantar del arriero* i *La Calesera*, que foren rebuts amb xardorosos aplaudiments.

Els elements del partit que formaven part de la «secció artística» veient el caire que prenien les coses i que la consciència dels espectadors s'enverinava a poc a poc amb l'opi de les melodies burgeses, optaren, com a número final, per cantar a chor *La Internacional* les notes de la qual tornaren a l'esperit dels oients el fervor revolucionari que havien perdut moments abans.

Solucions al minut

L'altre dia, al Cafè de la Rambla, l'escultor Martí Llauradòr preguntava, en un grup d'amics, on podria trobar una fotografia d'En Pi i Margall en la qual estigués de perfil. Ningú pogué indicar-n'hi cap; tots els retrats que es recordaven en aquell moment de l'illustre polític, eren de cara. El poeta Perarnau va trobar-hi de seguida la solució:

—Això rai—digué—. Feu-lo de cara i després gireu-lo.

VISITEU
Amallafré
SASTRE
Ronda de Sant Pere, 24, pral.
I VESTIREU AMB
ELEGÀNCIA
I ECONOMIA

MÚRCIA, EXPORTADORA D'HOMES

La situació sobre el terreny

Us han parlat de Múrcia com d'una sola cosa. Error! No cal recórrer, com he fet, més de vuit cents quilòmetres per l'extregne de Múrcia per observar que hi ha dues Múrcies diametralment oposades. Sens aquesta distinció no és possible d'iniciar l'estudi de la important qüestió que vull explanar: Múrcia regada. Múrcia no regada. L'enunciat de la diferenciació ja no pot ésser més breu; no pot ésser tampoc més exacta.

La Múrcia exuberant

Parlarem primer de la part bona, perquè és la menys extensa i la menys interessant pel nostre objecte. La regió d'Europa més fèrtil i fecunda és la *vega* del riu Segura. Es una zona relativament petita, que segueix paral·lèlament el riu Segura, en estretes faixes a banda i banda, des d'uns cinquanta quilòmetres abans d'arribar a Múrcia (capital). A estones les faixes d'horta són estretíssimes; un bon foner, des del riu, llançaria una pedra en terreny sec, erm i pelat. En canvi, prop de la ciutat, el Segura s'escampa en un tupit sistema de sèquies construïdes pels alarbs, que engrandeixen l'horta en molts quilòmetres al voltant. Després, la *vega* abandona la província i entra a la d'Alacant.

Heus ací la situació de la regió agrícolament més rica d'Europa, que dóna tres collites l'any i que produeix morera, taronja, platan, tabac, canya de sucre, com *pimentón*, del qual té l'exclusiva: és feina vana trasplantar-lo o sembrar llavor murciana en altre terreny; plantat en altre lloc, el *pimentón* agreja i sols torna a endolcir-se si la llavor es replanta a Múrcia.

Una altra exclusiva de producció té la *vega* murciana: el pèl de cuca, que, en la pesca amb canya, roman submergit a l'aigua, entre l'ham i el flotador. No s'elabora enlloc més del món. Aquest pèl, que allí s'anomena *hijuela*, és l'intestí del cuc de seda esventrat en el moment que es disposa a construir la botja. Al mateix instant de l'extracció — després ja és tard — ha d'ésser objecte d'una sèrie d'operacions que únicament acostuma a saber fer la dona de la *huerta*. D'aquestes operacions depèn que el fil sigui menys o més gruixut i tingui, respectivament, més o menys preu.

El gruix no té cap relació amb la seva fortalesa; per contra, en té amb la seva visibilitat sota l'aigua.

He visitat la fàbrica de pèl de cuca natural més important del món, que proveeix tots cinc continents, singularment Nord-amèrica. Em cal passar per alt sobre els molts i curiosos treballs, tots a mà, a què s'ha de sotmetre el pèl. Només esmentaré el que feien unes dones: classificar el pèl, per gruixos, en quinze apartats. La diferència entre dos apartats veïns és imperceptible al desvesat; l'obrera, però, servint-se únicament de la vista i del tacte, destria els pèls de pressa i sense vacillar.

—Quin treball d'especialització! Deuen guanyar molt aquestes dones? — vaig preguntar.

—Sí, guanyen bastant: tres pessetes diàries.

Tres pessetes diàries! La vida és barata, en aquesta regió. S'entén, barata quant a les produccions del mateix lloc (un quilo de raïm de parra val, ara, en plè octubre, 40 cèntims); cara pel que fa als articles que cal importar.

La ciutat de Múrcia

Cal dir-ne alguna cosa, encara que només sigui per reforçar la dualitat senyalada al començ.

Múrcia, la capital, és avui la sisena ciutat d'Espanya (170,000 habitants). Enclavada a la *vega*, en viu, i tot, habitants, comerços i indústries, segueix els alts i baixos de l'horta. Es ciutat bastant rica, encara que l'afluència de comarcals pobres no l'en fa semblar gaire. Hi ha un barri miseriós que ja és un avenç de la misèria de la regió eixuta, de la qual provenen, al cap i a la fi, els seus habitants: pits ensorrats, galtes begudes, ulls tracomatosos.

Deixant de banda altres coses, us criden l'atenció, a Múrcia: les galeres — vehicle entre tartana i cotxe — que encara tenen a rotllo l'auto; l'abundància de ruquets i de *betuneros*; la freqüència de disputes, més verbals que res; la profusió de tavernes i pastisseries. Entre aquestes, la de més categoria és la del diputat i penalista Ruiz Funes, al carrer de la Trapería, que encara conserva l'aspecte alarb. Fins alguns hotels tenen, al vestíbul, vitrines amb rosquilles i altres pastes.

Anant d'una Múrcia a l'altra

—A Lorca voleu anar? — em deia un murcià de la capital —. Que teniu ganes de plorar? Us ho juro: plorareu. Oh! i després de veure l'horta!

En els 66 quilòmetres de carretera que separen Múrcia de Lorca, es descabdella gradualment el panorama de la tragèdia murciana.

Som a les vuit del matí, mentre l'auto corre de Múrcia a Alcantarilla en mig d'un trànsit de gran urbs. La gent es trasllada a treballar a l'horta tot el dia. Al costat de la carretera, sembrats de tota mena, grans arbres, cases emblanquinades, amb esteses de *pimentón* a assecar al sol, bestiar. La gent xerroteja i fa gatzara. *La alegría de la huerta.* La parada de l'auto de línia té tota l'animació d'una estació de ciutat.

Al cap de pocs quilòmetres d'Alcantarilla, ja no trobeu tanta gent per la carretera, els arbres que la voregen cada vegada són més clars i més petits i, per sobre d'ells, ja veieu terres més pobres, no del tot ermes, però poc verdes: rostolls, oliveres, una mica d'alfals. Es que ja ens apartem del Segura. En una paraula: s'ha acabat l'aigua; estem passant la frontera. Uns quants quilòmetres més i ja som a Librilla. Parem a la plaça principal, tota plena de càntares, *jarras* del país, de les dimensions més variades. No és cap fira de terrissa, com pensàvem de bell antuvi. Hi ha una font al vèrtex de la parada de càntares. Tres dones i una criatura omplen llurs dipòsits. Tots els altres recipients esperen torn. Els propietaris respectius són a les seves tasques. Saben prou bé que fins després de vuit, deu o divuit hores no els tocarà omplir-los.

La Múrcia erma

Fou després d'aquesta primera constatació que en férem d'altres: poca gent pels carrers, i trista i silenciosa, poques cases emblanquinades. Aquell poble no és ni de bon tros dels pitjors i ja contrasta violentament amb el que havíem deixat enrera. La gent té un altre aspecte; ja no es veuen aquells *huertanos* panxuts i satisfets, i — això és important — trobeu individus tracomatosos, i com més us allunyeu de l'horta, més en trobeu, amb els ulls més o menys vermells o blanquinosos, amb secreció o sense.

Un tros miserable de Lorca

Després de Librilla, Alhama és com un oasi: poble situat al peu de Sierra España, té més aigua, sense que li sobri, que els seus veïns. S'hi fan els raïms de parra més tardans d'Europa, aquells que es venen per Nadal i que són la vida d'aquest poble. Té tanta fama el raïm d'Alhama, que els colliters d'Almeria hi van sovint a embalar i facturar llurs raïms.

Passat Alhama, ja no es veu cap arbre. Terra, terra rogenca, terra bona com la de més avall, però pelada, endurida pel sol. Res de muntanyes, turonets terrosos que trenquen la planúria. Llegües i llegües sense veure una sola casa de pagès, només alguna *venta* ran de carretera. Ací i allà, algun ramat de cabres, murcianes, naturalment, perquè som a Múrcia, però que no semblen pas de la raça murciana, una de les millors del món. N'hi ha que sembla com si les mamelles els nasquessin directament de l'espinada. No se sap què poden pasturar en aquesta terra erma.

Coneixeu que s'acosta Lorca per uns camps semi-cultivats, en aquesta època secs, arraulits a la vora d'un riu ressec, el Sangonera, el llit del qual és tan blanc com la mateixa polsosa carretera que es trepitja.

Lorca, la font del corrent emigratori

En la meva estada a l'antiga ciutat de Lorca no em vaig cansar d'informar-me; amb tot no abusaré de les dades i em limitaré a resumir en el possible el problema de la misèria de Lorca, un dels més vius d'Espanya i que no sols afecta aquelles terres, sinó moltes altres, entre elles Catalunya, com ja sap tothom.

De tot Espanya, és a Lorca on el sol lluu, sense núvols, més dies l'any. Es també el terme municipal més gran d'Espanya, tan gran gairebé com tota la província de Guipúzcoa. Entre Aguilas i Mazarrón arriba a tocar el Mediterrani; una ullada a un mapa us farà veure la distància de Lorca a la costa. La tercera part dels habitants viuen a la ciutat pròpiament dita; les altres dues parts estan escampades per *caserios* i agrupacions rurals, algunes de les quals allunyades més de trenta quilòmetres de la població, al llindar mateix de la província d'Almeria.

Lorca, més el terme que no pas la ciutat, es troba en el centre geomètric de l'extensa zona d'emigració del sudoest murcià i nordest andalús. Heus ací els nuclis emigratoris importants que rodegen Lorca: Barranda, La Paca, La Santa, Zarcilla de Ramos, Vera, Cuevas de Vera, Huercal Overa, Vélez Rubio, Vélez Blanco (Almeria), Puebla de Don Fadrique (Granada); Moratalla, Caravaca, Zarzadilla de Totana, Totana (el poble d'Espanya on a proporció hi ha més idiotes) i tot de coves que hi ha per la Sierra d'Almenara (Múrcia). La majoria dels naturals d'aquestes terres — totes uniformes, monòtonament iguals — van a Lorca abans d'emigrar; s'hi reuneixen com les orenetes abans de sortir a la hivernada.

Vist Lorca, vist tot. Tant l'ambient de la ciutat com els seus neguits són l'exposició vistent de la situació d'aquell país.

La misèria

Si avanço la constatació que Lorca és, potser, el nucli urbà d'Europa on l'aigua és més cara — tindré ocasió de parlar-ne més avall —, es trobarà molt natural que la descura i l'abandonament es vegin pertot.

He enfilat el barri de la ciutat vella, situat en un turonet coronat per un castell que abans era el centre de la ciutat. La majoria de cases, en la proporció de deu a una, són abandonades; moltes d'elles, aterrades per elles mateixes o per l'Ajuntament perquè amenaçaven ruïna. Alguns trossos de carrer han quedat tan desfets, que no se n'endevina l'alineació.

Aquest barri, de cases buides o aterrades, fa una impressió desoladora. No hi deu passar mai ningú, i això deu saber aquell gat esquàlid, ajaçat a l'ampit de la finestra d'una casa mig enrunada, i aquelles velles que han sortit a la porta a veure'm a mitges, a través de les parpelles inflades i sangonoses (tracoma agut). Més avall, quatre marrecs esparracats i plens de crostes, juguen a «pam i toc», però sense bales: amb quatre pedres poc o molt rodones.

En una taverna d'aquest barri mossaràbic, dinen uns que han vingut a la fira de Lorca des de Puerto Lumbreras, un dels caserius més grans del terme. Ajaçats a la porta, prenent el sol, consumeixen un sol plat, sense plat: força pa i una mica de botifarra. El pa, tallat amb una navaja de molles, és mastegat amb parsimònia; la botifarra era desgastada, a força de fregar, sobre la llesca de pa, que així en prenia una mica de gust. Acabà el dinar amb un got de *peleón*, que deixà tenyides les parets del vas. Aquells homes, que fins aleshores callaven, la mirada perduda en l'infinit, es revifaren; s'inicià una conversa plena d'allusions poc falagueres per algunes mares; algun mostrà desigs de *bailar un zapateao sobre las tripas* de qui calgués.

Però aquesta efervescència durà poca estona, i retornà l'ensopiment que un got de vi havia esvaït una estona.

L'eixut

Les condicions climatològiques són idèntiques a Lorca i a la *vega* murciana. Una terra és tan fèrtil com l'altra, amb la diferència encara que la de Lorca és verge. Aquesta terra podria ésser el magatzem de vitamines més quantiós d'Espanya. Durant la llarga ocupació aràbiga, Lorca estava voltat de sèquies; avui encara se'n troben, a dos i cinc metres de fondària, colgades per les terres que baixen de les muntanyes pelades, alguna vegada que plou.

Aquest és el punt central de la qüestió: la manca de pluja. Hom parla, com si datés d'ahir, de l'any 80, pròdig en pluges; hom recorda, com a dates històriques de pluges oportunes, el 27 d'octubre de 1900 i el 25 de desembre de 1926...

Un advocat i escriptor lorquí m'explicava, espurnejant-li els ulls, l'espectacle patètic de l'espera de la pluja. Tothom, en grups apinyats, escruta a l'horitzó el nuvolet que s'allunya o s'apropa, amb la por que passi de llarg, amb la por, si ha començat a ploure, que duri poc i el sol xucli la humitat de la terra assedegada i endurida. Hom tem per les espigues colltorçades tot just apuntaven, i les seves conseqüències: la manca de pa, la gent trista i afamada que fugirà a ramats. No la deturarà res, no hi ha cap indústria en què treballar, s'ha de viure del camp, i aquest no dóna res.

Han acabat sabent-ho els propietaris, ex-rics que en tot l'any no tenien altra preocupació que la d'endur-se el triomf en la cavalcada bíblica. Els del *Paso azul* i els del *Paso blanco*, en eterna rivalitat, s'apallissaven mútuament al so dels respectius himnes bellicosos així que es topaven tot fent unes processons que ja havien perdut caràcter religiós. Encara es parla d'aquella senyora d'*abolengo* que, en passar pel seu davant el comte de San Julián (embarcat a l'*España V* i desembarcat per diabètic) li tirà una ampolla buida que el desmuntà, despitada de la derrota que per al *Paso* de la senyora constituïa l'esplèndid abillament del comte.

Les filles d'aquests ex-rics, famoses brodadores de fils d'or, s'han adonat, des de fa només tres anys, que calia instruir-se, i potser amb el temps les famílies d'aquesta mena arribaran a no considerar com a rebaixador el treball comercial o industrial, i amb més temps, a no tenir per indigne el treball manual.

Totes tenien les terres arrendades i no s'hi amoïnaven. Em van ensenyar un propietari que havia pres, feia pocs mesos, un munt de civada per un de blat. Gràcies a les segones i terceres hipoteques, els bancs allarguen l'agonia d'aquesta gent, a tall d'injeccions d'oli camforat que només poden retardar l'inevitable.

L'any 1812, un historiador que es deia Cánovas qualificava Lorca de *pueblo famélico y moribundo*. D'aleshores ençà, les coses encara han empitjorat.

Carles SENTIS

L'APERITIU

Aniversari. — Dintre aquesta darrera setmana d'octubre, farà divuit anys que vaig publicar el meu primer llibre. Aleshores jo vivia en una casa gran i xacrosa del barri més antic. Estàvem completament voltats de tifus; la gent queia com mosques, i dintre de la meva família, la mort també va fer de les seves. Feia pocs mesos que havia començat la guerra, i a la matinada ens assabentàvem dels morts coneguts i del comunicat oficial de l'Estat major francès. Teníem un mapa, i amb uns fils i unes agulletes marcàvem cada dia l'avenç dels alemanys, que semblava que s'ho anaven a menjar tot. A Barcelona passàvem el perill de les aigües infectades, i la por d'entrar a la guerra i de no saber on anàvem a parar tots plegats. En pocs mesos va canviar el color del món, i el color de la consciència que teníem de les coses. Fins aquells moments havíem passat una existència idíl·lica; la primavera de l'any 14 havia jo estat a París i vaig contemplar unes estones màgiques en les quals només brillaven els barrets de copa i les monedes d'or. Després va venir l'època de tenir de pagar el tabac dolent amb uns paperets bruts i arrugats, i de poder menjar amb prou feines.

Però, malgrat l'ambient de desolació i de neguit, jo recordo la ilusió fantàstica que em va fer el meu primer llibre.

La impremta en la qual es va compondre, que era una cooperativa d'obrers impressors existent encara, em semblava el temple de la felicitat. M'hi passava les hores mortes, inquietant el regent i destorbant els que treballaven, per veure com de mica en mica anava formant-se el llibre.

El meu llibre feia bonic i estava imprès sense estalvi. Aleshores eren moda encara les decoracions barroques, i el pintor Galí em va dibuixar les cobertes, amb un home dalt de cavall que feia un gran efecte.

Des d'aleshores ha plogut i ha tronat molt; de la casa on jo vivia no en queda ni rastre; tampoc queda rastre de moltes altres coses que m'eren familiars, com per exemple de la clenxa que em partia i que enganxava a banda i banda del cap amb un cosmètic que feia olor de ginesta. Des d'aleshores, jo pel meu compte he publicat bastants llibres i he estrenat bastantes obres teatrals, i cada vegada he anat perdent aquella ilusió de l'any 14, fins a convertir-se'm la feina d'escriure i publicar, com una rutina, com un ofici que encara que un hi posi molt del cor, és trist i monòton com tots els oficis d'aquest món.

Aquesta darrera setmana d'octubre ha sortit al carrer el meu darrer llibre, molt més voluminós, molt més atapeït de lletra i de coses amargues, molt diferent d'aquell primer llibre de poemes. Però ara la presència del nou llibre no em distreu el més mínim de la contemplació i de l'aspiració de l'aire que volta tots els catalans.

Les coses per nosaltres han canviat força. Aleshores, vull dir quan vaig publicar el primer llibre, un cert heroisme en tot el que es feia convertia tots els nostres actes polítics en actes patriòtics. Escriure llibres en català era fer política i patriotisme al mateix temps. Jo recordo el moment que vaig dur els meus poemes a don Enric Prat de la Riba, recordo el seu somriure gris i la seva bonhomia continguda. Don Enric Prat de la Riba sabia apreciar i sabia compendre perfectament el llibre de versos d'un xicot de vint anys. Per nosaltres, el catalanisme era ell, i es pot dir que Catalunya s'encarnava en ell.

I aleshores teníem gairebé res, i després fins el gairebé ens anullaren i ens vàrem quedar sense res.

Després tots sabem el que ha passat. Hem arribat a viure l'emoció flamejant del 14 d'abril de l'any 31. Fa poc temps d'aquella emoció folla; jo no sé els altres el que han pensat, el que puc dir és que des del 14 d'abril jo no he passat ni un sol dia sense enyorar l'esperit d'un home, sense pensar en don Enric Prat de la Riba.

La publicació del meu darrer llibre no m'ha distret ni un segon de considerar la sort i la responsabilitat que han caigut damunt les espatlles del meu país. No m'ha distret d'adonar-me que en aquest moment tan gloriós i tan desitjat, al voltant meu veig molts més polítics que patriotes, i més ambiciosos que polítics, i més ambiciosos estomacals que ambiciosos d'honor.

La gent s'arrecera a les files de més gruix i de més possibilitats, i no sé si a honra i glòria de Catalunya o a honra i glòria de la vanitat i el profit personals.

Una prova d'aquella rutina i d'aquella tristesa de l'ofici d'escriure, són aquestes ratlles que m'han sortit de la ploma *ex abundantia cordis*. La meva intenció en començar aquest *aperitiu*, era, perdoneu la immodèstia, aprofitar el pretext de parlar de l'aniversari del meu primer llibre, per a dir quatre coses del darrer llibre que acabo de publicar. Però l'aire exterior és més dens que l'aire del meu esperit en aquest meu moment de publicar més de cinc centes pàgines de novella. El meu llibre, per mi, és un petit accident sense importància, davant d'aquest escenari tant ple de responsabilitats, del qual jo no sóc res més que un trist espectador.

Josep Maria de SAGARRA

COMAS, S. A.
SASTRERIA
EL SASTRE QUE TALLA AMB ART
DIRECCIÓ:
SANTIAGO COMAS
Passeig de Gràcia, número 2 - Ronda de Sant Pere, número 1
Telèfon 11973
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

CONSTATACIONS

La hidrofòbia nacional

Fa més de vuitanta anys deia Pascual Madoz en el seu excellent *Diccionari Geogràfic d'Espanya*: «El Ebro debería ser uno de los más perennes manantiales de riqueza pública, el volumen de sus aguas le hace a propósito para la formación de diferentes canales que pudieran servir al propio tiempo a la navegación, a la agricultura y a la industria; pero tal como se halla en el día es entre los ríos mayores de la Península el que menos utilidad reporta.»

I com que el peninsular és un ésser estrany, essencialment hidròfob, les coses continuen igual que abans. A la mar, ja sabem com estan...

Però avui només ens volem referir a les vies aquàtiques interiors. En aquest terreny, a la hidrofòbia general només hi ha una excepció: els portuguesos. No hi ha riu lusità que no sigui sàviament aprofitat per a la navegació, encara que porti poca aigua — i cal veure al Mondego, en el fil de líquid que baixa a l'estiu, pujar les barques amb pacient lentitud...

La més gran desgràcia econòmica de la Península es deu a la seva orografia plena d'obstacles, que fa que no hi hagi gairebé vies interiors navegables. Espanya només posseeix 500 quilòmetres de camins aquàtics — rius o canals. Itàlia en té cinc vegades més, França vint-i-cinc, Alemanya altre tant... I justament la facilitat que les vies fluvials ofereixen de transportar econòmicament les mercaderies pesades és un dels factors essencials de la prosperitat econòmica i, per tant, dels avenços culturals a què han arribat aquells països!

Molts ports fluvials tenen un moviment com cap port marítim espanyol podria somiar. El port fluvial de Berlín, posem per cas, normalment assoleix un moviment de prop de deu milions de tones, o sigui una mica menys del doble del de Barcelona. En 1927 el port formidable de Duisburg-Ruhrort, a prop de 200 quilòmetres de la mar, tenia un moviment de més de vint-i-quatre milions de tones — quatre cops el de Barcelona! Una porció de ports secundaris tenen tant moviment com el port barceloní o com el de Tarragona.

Però això no s'ha fet tot sol.

Fa segles que l'europeu, coneixent els immensos avantatges dels transports per aigua a l'interior de les terres, tracta de millorar el curs dels rius i de construir canals, per tal de facilitar la navegació fluvial. Així, nombrosos canals irradien de Berlín i permeten a les barcasses de 600 tones d'arribar tan lluny a l'interior de les terres: el canal Friedrich-Wilhelm data ja del segle XVII, el canal Finow del següent, el Landwehr Kanal fou construït de 1845 a 1850, etc., etc.; en conjunt constitueixen una veritable xarxa. Diversos ports faciliten a la capital alemanya l'actiu tràfec, com el vell Humboldthafen, el recent Westhafen, etc., etc.... Hom s'enginya per obrir a la navegació els trossos de rius de curs massa ràpid, com el Ròdan o l'alt Rin. En aquesta empresa alemanys, francesos i suïssos despenen grans quantitats.

A través de tota Europa, des del port holandès de Rotterdam, des de Hamburg o des d'Anvers, les mercaderies poden anar per aigua fins al baix Danubi!

Tot això és el resultat meravellós de segles d'esforços. I ara fa poc ha sorgit el projecte magne — que un dia es veurà realitzat — d'obrir una via d'aigua ininterrompuda des del llac Baikal, allà lluny, llunyíssim, a la Sibèria oriental, fins als ports esmentats de l'Europa Occidental o a Marsella.

Per ací, naturalment, tot va a l'inrevés.

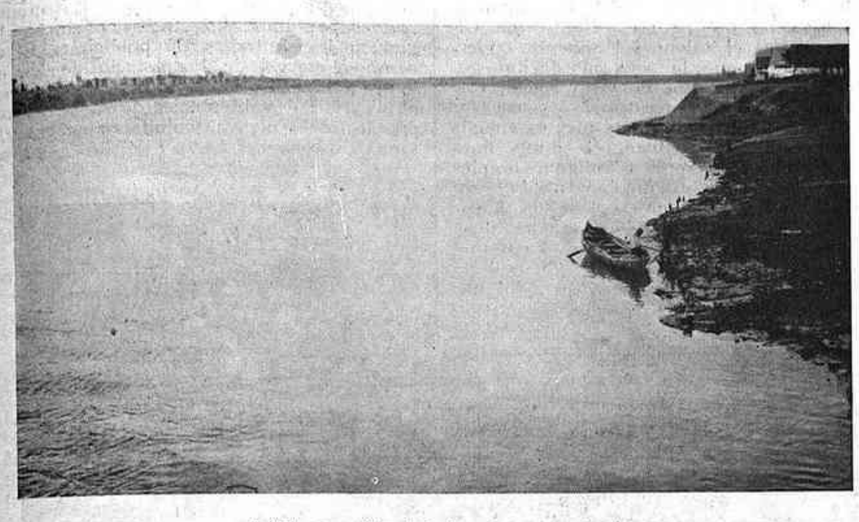

L'Ebre, solitari i desert, a Amposta

A les dificultats enormes que la Naturalesa ofereix — orografia molt accidentada i aigua escassa — l'home ha vingut a afegir la seva obra.

Fa poc he fet una excursió pel delta de l'Ebre amb el meu pare. Tot seguit ens ha saltat a la vista el fet essencial del paisatge que teníem davant nostre: el riu desert. Un riu ample, formós, amb aigües abundants en aquella zona deltaica. Fou la primera cosa que copsaren sorpresos els nostres ulls acostumats a l'aspecte animat dels rius europeus o americans per poc que siguin navegables...

I veient allò el meu pare em recordà que fa quatre o cinc anys, contemplant el Segre, va sorpendre uns amics lleidatans parlantlos de l'esplèndida ocasió que Lleida s'havia deixat perdre de poder ésser un gran port fluvial en contacte directe amb la mar, pròsper i ric. Lleida, en efecte, es troba a la vorera del riu més cabdalós que baixa dels Pireneus vers el migdia, de l'únic que és — millor dit, que hauria pogut ésser — navegable. En lloc de tractar d'associar els regatges amb la navegabilitat i de no deixar-se enlluernar per salts productors d'energia elèctrica — que és un crim collocar allà on tallen una via fluvial navegable (i encara més quan no falten els salts utilitzables allà on no ho és) —, s'ha tingut bona cura d'anar acumulant els obstacles irremeiables. El Segre i l'Ebre estan avui en gran part perduts per a la navegació, i, per això, llur valor econòmic ha baixat considerablement.

Avui ni tan sols allà on podrien ésser útils se'ls utilitza. Als temps remots de l'Edat mitjana baixaven per l'Ebre els productes aragonesos — pells, llana, cereals — que hom duia a embarcar al port de Tortosa. Després el tràfec s'anà esmorteint fins a la seva mort definitiva el segle passat...

I no es pot allegar que les aigües del riu siguin masssa ràpides. També a rius tan ràpids com els del Sant Llorenç, al Canadà, hom hi navega! A l'Ebre ni tan sols als quaranta quilòmetres deltaics que van de Tortosa a la mar es veu un vaixell (jo amb prou feines vaig poder descobrir a Amposta... un canot de rems!). I quin riu tan ample i tan formós és ja en aquella zona propera a la mar!

No: l'*Homo hidrophobus hispanicus* no solament no es digna navegar-lo, sinó que encara ha fet més i millor. Per a servir la rica zona deltaica ha enterrat uns quants milions construint, paral·lelament i a cinc cents metres de la vorera esquerra del riu... un ferrocarril elèctric, inaugurat fa poc! Sembla increïble, però és així mateix... Això quan tenien al costat una via gratuita i eterna, infinitament més econòmica!!

Que segueixin doncs navegant pels rius de la resta d'Europa; que a Amèrica aprofitin totes les vies fluvials, com el riu Detroit, pel qual ja l'any abans de la guerra passaren vuitanta cinc milions de tones de càrrega — més que als ports de Liverpool, Londres i Hamburg reunits; que segueixin per allà fent projectes per aprofitar les parts avui inabordables de llurs vies fluvials (hom projecta fer una formidable despesa, 545 milions de dòlars, per tal de sistematitzar el curs del Sant Llorenç a la zona fronterera entre els Estats Units i el Canadà)...

Que a la resta del món segueixin procedint així. Per ací, en canvi, som amics de petjar terra ferma. I, al costat de cada riu, anirem construint un bon ferrocarrilet...

Car som, abans de tot, hidròfobs!

GONÇAL DE REPARAZ (FILL)

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 38. Telèfon 16386
BARCELONA

Mirant a fora

El contacte indesitjable

El duc de Coburg ha casat la seva filla amb el príncep Gustau Adolf de Suècia.

El príncep de Galles i el rei de Suècia eren invitats a la cerimònia.

Però després van saber que el duc també havia invitat Hitler.

Aleshores el rei de Suècia i el príncep de Galles s'han quedat a casa.

Perquè Hitler, contràriament al proverbi, només és profeta al seu país.

Ingressos

Als americans els agrada saber els recursos de les persones conegudes. Hi ha estadístics que s'encarreguen d'informar-los des de les pàgines d'una revista especialitzada que porta el títol de Fortunes.

Així s'ha sabut darrerament que Franklin D. Roosevelt, el candidat demòcrata a la presidència, guanya 44,500 dòlars anuals.

Amatents a precisar, els redactors de Fortunes *han comptat, entre els ingressos de Roosevelt, la seva col·laboració a un diari per a infants:* Babies, just babies.

El perill

Carlo Sforza, el conegut home polític italià, autor d'un llibre Els constructors de la nova Europa, *ha publicat un article,* La rentrée des junkers, *en la jove revista francesa* Affaires étrangères.

Després de passar balanç de l'obra dels junkers, acaba així l'article del liberal diplomàtic italià:

«Els inconvenients de la democràcia desapareixeran amb l'adveniment de la vella casta al poder. Les democràcies cometen errors, sovint mesquins i irritants. Però acaben per evitar els grans errors, els fatals, els inevitables. Els junkers, amb tota llur disciplina, amb totes llurs «tradicions», llançaran de nou Alemanya, si en resten els amos, en un abisme d'humiliacions i de noves tragèdies que la tan menyspreada Constitució de Weimar els hauria estalviat.»

Aclariments

El meu vell amic Joan Garriga i Massó ha tingut l'encert de recordar en les pàgines de MIRADOR algun episodi de la seva joventut relacionat amb els temps heroics del catalanisme naixent; intentar-ho ja és cosa meritòria i considero convenient i fins indispensable que els qui ara estan encarregats del pèndol polític de Catalunya, els altres que figuren en la campanya i les noves generacions (ja quasi del tot catalanistes) tinguin un concepte exacte del procés evolutiu que ha portat a l'actual autonomia.

L'intent, dèiem, és bo; però per manca de memòria i potser també d'una sincera bona voluntat, l'amic Garriga amb el seu treball no ens dóna una visió exacta d'aquell període interessant del catalanisme.

Si el senyor Garriga hagués fet examen de consciència abans de confessar-se, hauria evocat aquells dies de febre patriòtica que de les sales del Centre Català de l'Almirall passà a les de la Lliga de Catalunya; aquell afany de trobar solucions polítiques a l'evident malestar i a les romàntiques imprecacions dels literats que sempre han estat els precursors i els vidents. Tots hi érem en aquelles modestes sales de la Lliga de Catalunya: lletraferits, comerciants, botiguers, fabricants, artistes i els estudiants que demés de les quasi diàries sessions i conferències ens dedicàvem a estones a cantar himnes patriòtics perquè no vàrem atinar tal vegada a dedicar-nos al *cante jondo* o a la ballaruga.

I a propòsit d'himnes hem de rectificar dades d'En Garriga:

I. — En Rocamora, que compongué la música de l'himne a Felip V del mestre Matheu era un jovenet (ai, com tots nosaltres!), dependent de banca i que, quasi a les seves velleses, ha pres el títol de procurador.

II. — El músic-estanquer Francesc Alió, que ha estat un dels més exquisits temperaments musicals de la nova Catalunya, no era estanquer, sinó que *pane lucrando* aconseguí una administració de loteries que regentava la seva espòsa.

III. — L'estrofa d'un himne que En Garriga atribueix a Millet o Daniel no és tal com ell suposa, sinó així:

Hem d'ésser tots ben catalans
d'arrel i soca el pla i la serra;
hem d'ésser els amos com abans
— avant, minyons —
del pervenir de nostra terra
— avant, minyons, avant! —

I per tant aquell *des de lo Cènia al Canigó* no passa d'ésser un invent.

IV. — Es cert (a part allò de les *Rates* i *Ratolins* i que ens oferissin i paguessin el cafè, que també és pura invenció) el referent als *Segadors*, amb la necessària rectificació de *defensors de la terra* en comptes de *segadors de la terra*, com ell escriu.

V. — La lletra vella dels *Segadors*, que no era una rondalla revelada a l'Alió per la *rata sàvia d'arxiu* Sebastià Farnés, com suposa En Garriga, és una poesia popular que recollí Milà i Fontanals per inserir-la en el seu *Romancerillo catalán*, on pot llegir-la el senyor Garriga com l'hi llegí l'Alió.

L'himne dels *Segadors* fou tot seguit adoptat en la nostra intensa vida política i transcendí al públic. Després sortí una nova lletra avui més divulgada que la històrica. D'aquesta aparició s'ocupa últimament En Garriga i Massó amb dades més concretes, encara que sense abandonar aquell habitual somriure mofeta que arriba a molestar quan s'aplica a l'evocació de records que considerem sagrats els que els visquérem intensament i desinteressada.

I acabem amb una dolorosa pregunta al senyor Garriga: escrivint en aquesta forma, quina feina deixa als Royo Villanova de fora i als Marsillachs de dintre?

E. MOLINE I BRASES

UNA FIGURA EUROPEA

Edouard Herriot

Dintre dos dies, M. Edouard Herriot, cap del govern de França, líder del partit radical socialista, i més encara, de la democràcia d'enllà dels Pireneus, arribarà a Madrid i serà hoste d'Espanya, d'aquesta Espanya que del bany revolucionari del 12 d'abril ha sortit tota renovada i plena de jovenívol i sanitós ardor.

Visita de cortesia, s'ha dit; però àdhuc tenint aquest caràcter, no perd el seu significat intrínsec, que és constituït pel desig d'estrènyer els lligams cordials que uneixen els dos pobles veïns, descendents d'un mateix arbre genealògic i que ara es troben recorrent ensems la més ampla i lluminosa via del progrés humà: la de la llibertat i de la democràcia sòlidament foses en un sol bloc.

Edouard Herriot, d'intuïció finíssima, ha volgut ésser el primer cap de govern d'un gran país a honorar la jove República Espanyola venint personalment a saludar els homes del nou règim.

No és difícil de copsar el doble abast d'aquest gest simpaticíssim, que és alhora polític i sentimental. Creiem per això no errar-nos afirmant que el poble espanyol apreciarà el just valor de l'acte de l'home que avui és el màxim exponent de la democràcia francesa.

* * *

Un dels privilegis indiscutibles de França és el de no escassejar en homes polítics de primer pla; de poder-los — seguint els grans corrents populars — collocar, segons l'oportunitat i les necessitats nacionals, al timó de l'Estat. Es a dir, que cada situació troba homes aptes per resoldre-la. Basta donar un ràpid cop d'ull a les vicissituds polítiques de França des del 1870 ençà per convèncer-se'n.

En el moment, més angoixós que mai, en què la inexorable i cruel política del príncep de Bismarck — sia amb la creació de la Tríplice Aliança, sia amb els acords més o menys secrets closos amb Londres — mirava d'isolar França, constrenyint-la per desesperació a aliar-se amb el tsar de Rússia, vetaquí que sorgeix la inoblidable personalitat de Delcassé, que, tancat en el Quai d'Orsay, pacientment i constantment es posà a la feina de trencar el cercle de ferro que, segons el pensament bismarckià, havia d'estrènyer França. Sap triar bé els seus col·laboradors: Cambon a Londres i Barrère a Roma... Anys de labor, obscurament descabdellada, però les cadenes de ferro s'afluixen, es trenquen, cauen a trossos. El 1914 arriba prenyat de tràgics destins, i Londres i Roma ja no recorden en quin joc els havia ficat Bismarck, i el poble anglès i l'italià són amb les armes a la mà al costat de l'agredida França. Recrua la guerra exterminadora. S'imposa la necessitat absoluta de rigor si es vol evitar la desfeta, i amb ella també la posta per segles de la civilització llatina. Veiem l'home de la *Commune*, el periodista batallador i gairebé permanentment revolucionari, pujar al govern, desafiar impàvid la impopularitat, esdevenir el «Tigre»; però la guerra és vençuda. Qui avui podria honradament negar que sense Clemenceau la sort de la guerra hauria certament estat ben altra? Passen els anys. En el món, encara somogut de la més terrible guerra que mai hagi registrat la història, el concepte de la pau, que agermani els homes de tots els països i que tingui sempre llunyà l'espectre dels conflictes armats, s'imposa cada vegada més, i vetaquí que França ens dóna un Aristide Briand, no a tort anomenat l'Apòstol de la Pau, que, fins al darrer moment de la seva vida, posa tota la seva intel·ligència al servei de la gran causa de la pau.

Hem citat alguns exemples només, perquè en un breu article no és possible d'estendre's sobre tants esdeveniments i sobre l'obra de tants homes. Però ens ha semblat oportú de fer-ho per posar de relleu com avui Edouard Herriot és l'home que França necessita, i no pas França solament.

* * *

Edouard Herriot ha manifestat reiterades vegades el propòsit de voler ésser el continuador de la política d'Aristide Briand. I nosaltres estem convençuts que de debò ho serà. Però ell, al concepte abstracte de la pau, no pot i no deu sacrificar l'amor pel seu gran país, i per això la seva preocupació principal és la de donar-li aquella seguretat que és necessària per tal d'evitar els perills, no massa imaginaris, de futures agressions. Certament que Herriot deu moltes vegades recordar com Viviani endebades portà el seu pacifisme fins a humiliar-se, suplicant l'ambaixador de l'exiliat de Doorn i del militarisme prussià d'evitar el terrible flagell de la guerra que estava per desencadenar-se. Els actuals amics de von Papen no escoltaren aquelles súpliques i tots sabem el que se'n seguí.

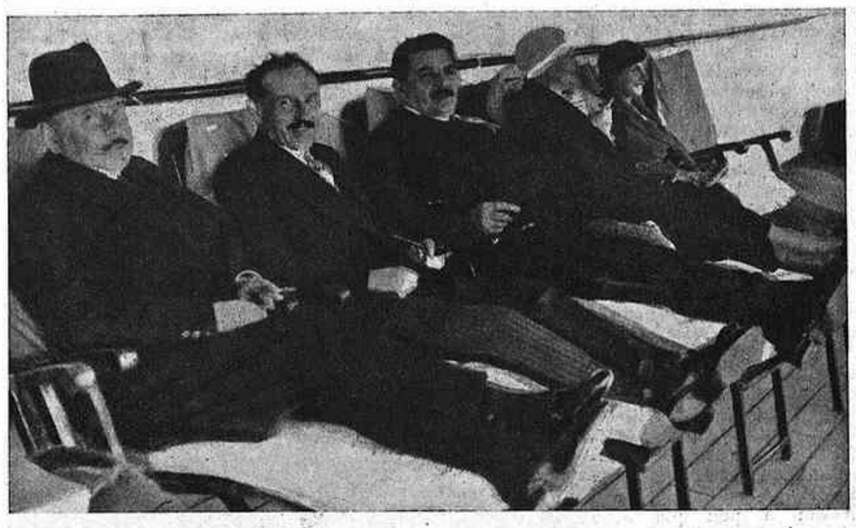

Léon Meyer, Chautemps i Herriot

Edouard Herriot és home de gran enginy, però també dotat d'aquella prudent desconfiança que l'experiència ha demostrat ésser necessària; i per això no es deixa vèncer per les illusions ni perdre per sentimentalismes perillosos. El moment que travessa Europa és greu i delicat; segurament estem a la vigília d'un nou tombant de la història, i França — amb les seves ferides encara obertes i sagnants — no pot deixar-se agafar desprevinguda pels esdeveniments. Però si Herriot és l'home precisament adequat a la gravetat i delicadesa del moment, si és i ha volgut ésser el continuador de la política ultrapacifista de Briand, és també inflexible sostenidor de la seguretat de França. Però, volent veure les coses a fons, es pot dir que tots dos problemes es fonen substancialment en un de sol.

* * *

El que escriu aquestes ratlles ha tingut el plaer — ai, en altres moments de la seva vida — de tractar de prop el gran estadista francès, i per tant pot conèixer-ne i admirar-ne al mateix temps la simplicitat de les maneres i la potencialitat intellectual.

El cap del govern francès és un gran llatí, en el més precís significat de la paraula. Ell, entre d'altres, parla amb meravellosa perfecció la llengua italiana i l'espanyola. Ben segur que a la seva elevada ment se li deu presentar moltes vegades la idea d'una Unió Llatina, com a principi d'una més vasta organització internacional. Però...

Jove professor al Liceu de Lió, fou elegit conseller municipal, i aviat arribà a alcalde de la segona ciutat de França, càrrec que ocupa sense interrupció des de fa prop de trenta anys. Però els ciutadans lionesos el volen també com a llur representant polític. Tots sabem que en el Palais Bourbon ha assolit categoria d'astre de primera magnitud.

Com a alcalde de Lió, Herriot ha sabut també demostrar una gran bondat, que li fa considerar dignes del mateix tracte els obrers nascuts a la ciutat i els d'altres nacions — italians, espanyols, etc. —, que hi viuen. Per tots ells, Herriot és llur *maire*.

Cal convenir que la glòria i la força de la democràcia és justament constituïda per homes com el que està a punt d'ésser hoste momentani de la jove República Espanyola.

TIGGIS

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 75018
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia. Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.
Les Gragees potencials del Dr. Soivré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxin resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica
NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties.

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

Films en espanyol

Quasi totes les cases americanes editores de films, tot just el cinema parlat en marxa, es preocuparen sense pèrdua de temps de produir films totalment parlats en espanyol. Una doble circumstància explica a bastament la sobtada activitat dels *studios* ianquis en aquest aspecte. Hi ha una pila de països en els quals l'espanyol és la llengua parlada i per altra banda cap d'aquests països no posseeix ni ombra d'una producció nacional capaç de poder significar una possible concurrència a la producció de Hollywood.

Independentment de llur valor intrínsec, és incontestable que els films d'aquesta mena que són els films ianquis parlats en castellà, mereixen per part de la crítica d'aquí una atenció especial. No oblidem que sols en aquests casos el cinema parlat és experimentat integralment pel nostre públic. No oblidem tampoc que aquests films viuen en part d'elements manllevats a un món literari, cinematogràfic i teatral molt apropat a nosaltres, i finalment tinguem també present que es tracta d'una producció que es troba com si diguéssim a peu pla amb aquella altra producció que demà es pugui fer a casa nostra. Consideracions totes que expliquen el llenguatge circumstancial que la crítica està autoritzada a adoptar respecte aquesta producció.

Es així que a propòsit de *De un mismo barro, El Presidio, Horizontes nuevos* i *Mamá,* hem escrit aquí articles que palesaven una atenció potser sense proporció amb el valor en si dels films. Era una parcialitat justificable. Però molt aviat el to uniformement banal d'aquella producció espanyola desarmava la millor bona voluntat, i entre repetir i tornar a repetir els mateixos tòpics d'una crítica negativa o bé adoptar el silenci, vàrem preferir decidir-nos per això darrer. Era endebades que els actors que animaven aquells films, en passar personalment per Barcelona ens donessin l'avinentesa de comprovar llur simpatia personal i ens recordessin com les seves activitats de cinema tenien per nosaltres l'emoció de la proximitat; no hi havia res a fer, i el mal és que la situació no millora. La producció espanyola no s'eleva ni poc ni molt. El darrer espècimen, *Hombres en mi vida,* n'és una demostració rodona.

Per altra banda, dos fets estan davant d'aquesta producció i poden determinar el sentit del seu destí. Els *dobles* i els films anglesos amb subtítols espanyols, cada dia més acceptats pel públic. Es evident que a la llarga ens acostumem a moltes coses que al principi trobem del tot anormals. Quina angúnia al principi, en haver de recórrer a la lectura d'uns rètols sobreposats a la foto! Avui ens hi hem avesat tant que ho fem ja sense esforç. *M, Els carrers de la ciutat, El secret de l'advocat,* són, per exemple, films que hem vist amb una delectança aparentment completa. I després, els *dobles.* Hem vist algunes realitzacions força satisfactòries. Els enginyers, els mestres de la declamació treballen aquest problema de doblar la veu d'una persona amb una tenacitat que ha de conduir-los a resultats sorprenents.

Els *dobles* i l'acceptació dels films anglesos poden debilitar la producció en espanyol. Com que tampoc aquesta producció no ha reportat els resultats que segurament n'esperaven, algunes cases n'han limitat ja des d'ara la quantitat.

Lupe Vélez

No han reportat el que n'esperaven en bona part, cal dir-ho, degut a la mediocritat inexplicable de la major part dels films. Veritablement inexplicable. Deixa perplex veure com els americans han entès aquesta producció, establerta d'una manera barroera per gent del tot incapacitada. El que ha escrit el diàleg de *Hombres en mi vida,* per exemple, quina capacitat, quina garantia ofereix perquè una casa com la Colúmbia hagi pogut encarregar-li un treball tan decisiu per a l'èxit del film? Són milers i milers de dòlars que es troben així exposats per una manca, repetim-ho, inexplicable de criteri.

Les mateixes reflexions ens suggeria dies enrera el film *Marido y Mujer.* Voldríem veure la versió original d'aquest film, per fer-nos càrrec de quines alteracions ha d'haver sofert el film en passar per les mans d'un adaptador que treballava amb Jorge Lewis i Conchita Montenegro, perquè és difícil atribuir un film així a la inspiració de Frank Borzage, autor de l'obra original.

I aquesta producció en espanyol no és sols banal, sinó monòtona. Roda a l'entorn d'uns quants motius invariables d'un regust melodramàtic vell i antipàtic. I són aquests els films que *ens dediquen* els americans? Molt millor fóra que ens deixessin tranquils. El públic, si les coses segueixen d'aquesta forma, acabarà per preferir sense vacillacions la producció original amb títols o dobles.

I si les coses no varien, el camp queda lliure per les activitats d'aquí. Films com els que *ens dediquen* correntment des de Hollywood són per encoratjar les nostres activitats. Què hi ha de tots els projectes llençats abans de l'estiu?

J. PALAU

Sessió "Mirador"

Al cinema Fantàsio, demà divendres, a les deu de la nit, tindrà lloc la inauguració de la sèrie de sessions MIRADOR d'aquesta temporada.

No sabríem estar-nos de dir, ara que la demanadissa de localitats ens dóna ja la noció d'un èxit sense precedents, que mai cap de les nostres sessions anteriors havia estat objecte d'una tan apassionada espera.

La força del film central del programa, bastida en les crítiques entusiastes de l'estranger; les referències verbals dels que ja han pogut admirar-lo; el rècord sense precedents de la seva projecció als millors cinemes europeus; l'apassionant contextura de la trama, havien de fer de *Noies d'uniforme* el vèrtex d'atenció de totes les converses i de totes les curiositats. Si diem, simplement, que *Noies d'uniforme* no decebrà ningú; si diem que és un dels films que fa més impressió dins de la història del cinema, haurem acabat de fer l'elogi que es concretarà demà en llavis dels espectadors.

UN LLIBRE D'EHRENBURG

"Fàbrica de somnis"

Tinc entès que l'ortodòxia comunista d'Ilya Ehrenburg, el pamfletista rus que viu a França, no és una cosa massa adequada als gustos dels Stalin i companys. Però hom no pot negar a l'autor de *Citroën* 10 *HP* el talent i l'empenta enderrocadora amb què la seva mordacitat envesteix, des d'un punt de vista social, i — oh miracle de la literatura! — sense fer traïció a cap de les qualitats més essencials del seu estil de novellista, els punts flacs del capitalisme. Després d'indignar amples sectors de l'opinió espanyola amb la seva agudíssima i naturalment exagerada *Espanya, república de treballadors,* ara ha abordat un tema no gaire corrent: el cinema, proxeneta del capitalisme, de la religió («opi del poble»), del nacionalisme, del militarisme. Per tant, el cinema, gegantina fàbrica de somnis, industrialitzada i estendarditzada fins a l'infinit, destinada a embrutir les consciències dels proletaris i a fer-los oblidar llur misèria, llur explotació i llur fatiga, omplint, de retop, les carteres insaciables dels productors.

Cinema capitalista: «El senyal de la Creu», dirigit per C. B. de Mille

Veieu Mr. Adolph Zukor, jueu hongarès, venedor de pells a Nova York, explotador de *passages* amb fotografies animades, i fundador de la Famous Players, ara Paramount; Mr. William Hays, polític influent de gran esdevenidor que va deixar la carrera d'home públic per a acceptar la regència suprema del cinema americà, la presidència de la Motion Pictures Producers and Distributors; les lluites despietades per les patents, en sorgir, trasbalsant totes les organitzacions, el cinema sonor: Warner Brothers, amb la Western Electric i el seu Vitaphone; William Fox, renunciant a la propietat de la seva productora per a obtenir la protecció de Mr. Clarke, de la Utility Power & Light; tots els editors de films, d'ara endavant esclaus de les cases d'electricitat i de les patents de sonorització. I una altra prova — ah, la gran prova de la servitud del cinema sota el jou del capitalisme militarista! —, la Ufa en mans de Hugenberg, el nacionalista, produint, entre agradables somnis d'erotisme, d'espionatge o d'aventures, d'altres somnis més virulents: la glòria de Frederic el Gran, la beutat tràgica de la guerra, els heroismes grandiosos que flamegen com a temptadors mirallets davant dels ulls dels adolescents avorrits i famolencs de l'Alemanya en crisi. Ehrenburg fa desfilar davant els nostres ulls els magnats de la indústria elèctrica, els interessos contrapuntats de la Radio Corporation i la General Electric, els de la Siemens i l'AEG, les lluites mundials, despietades o diplomàtiques, per la supremacia del cinema sonor o per la producció de la cinta verge de celluloide; Mr. Eastman, el vell multimilionari de la Kodak en pugna amb la I. G. i la seva filial l'Agfa; M. Nathan controlant, amb la generosa protecció del govern, el cinema francès, totes les intrigues d'entre bastidors, els detalls que no s'expliquen als ingenus admiradors de Greta Garbo o de Clara Bow, l'entrellat poderós i amb arrels a tot el món del cinema industrial: fabricació de somnis en sèrie per a les persones vulgars, per a les quals seria molt avorrit que hom els expliqués que David Sarnoff, lloctinent de Mr. Young, el director de la General Electric Co. i gerent al seu torn de la R. K. O., va obtenir la signatura d'un tractat pel qual els magnats alemanys i americans de la cinematografia sonora van repartir-se equitativament l'explotació del món.

Un altre capítol interessant: *Hollywood per a europeus.* Les cases americanes s'han adonat que, per un atzar deplorable, el gros públic s'avorreix amb els 100 per 100 *talking* que hom tramet de Hollywood, i naturalment, en anglès. Com rependre aquests mercats que forneixen uns ingressos respectables? Mr. Zukor, gerent de la Paramount, té la idea lluminosa: la generositat americana, protectora de les arts de tots els pobles, s'empendrà l'edició de films parlats en tots els idiomes, interpretats per artistes autòctons. Hom basteix a Joinville els immensos etudis; hom encén les imaginacions de milers de noies anèmiques i minyons peresosos amb els sous fabulosos de les estrelles, i arreplegant escriptors fracassats i actors de segon rengle, Mr. Kane, el delegat de Zukor, comença la producció de pellícules en set idiomes diferents, que aprofiten els decorats, l'argument, la direcció i la comparseria. En dotze dies han de quedar enllestides!

I encara, molts d'altres aspectes tèrbols del cinema d'entre bastidors. La premsa sotmesa a l'allau de notes oficioses, lligada pels contractes de publicitat. El cinema al servei de l'explotació de les colònies: films sobre el cautxú. El cinema al servei de les diferències de races, menyspreador dels negres, culminant en aquella famosa escena del negre i del lleó — Ehrenburg l'explota prou —, en aquell *Africa Speaks* que ha enriquit la Columbia Pictures. El cinema al servei del patriotisme agressiu: els films de guerra, en els quals l'esperit pacifista està molt — massa — amagat dessota tants tòpics fàcils de la guerra alegre i el triomfant heroisme.

A l'acabament del llibre: sessió contínua. Somnis, i més somnis. Curiosa aplicació de la tècnica cinematogràfica moderna a la prosa: *flou,* fotomuntatge, primers plans, superposicions, la vida dominada pels somnis, estrafeta pels somnis que es descabdellen en la foscor de milions de cinemes de tot el món, però que — i aquesta és únicament la causa de llur imperi abassegador — fan viure una vida artificial, transposen les cabòries damunt d'unes ombres que parlen i riuen i obren, i que fan del cinema l'opi suprem.

Del llibre d'Ehrenburg, que naturalment és tan tendenciós com cal, podreu discutir-ne algunes afirmacions; tanmateix, pels escriptors revolucionaris o *soi-disant* tals el capitalisme és l'esca del pecat de tots els nostres mals. Però n'heu d'acceptar una conclusió: si el cinema és un narcòtic poderós, un tòxic inigualable, què té d'estrany que hom vulgui controlar-ne, explotar-ne i àdhuc intensificar-ne el comerç arreu del món?

RAFAEL TASIS I MARCA

COLISEUM

Avui, últimes projeccions de

El expreso de Shanghay

La gran creació de MARLENE DIETRICH dirigida per Sternberg

Demà, ESTRENA de

Un chico encantador

(IL EST CHARMANT)

Una opereta PARAMOUNT d'un gran humor, dirigida per MERCANTONI interpretada per Henry Garat i Meg Lemonnier

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

S'APROPA LA DATA

de la presentació de l'obra mestra de

HOWARD HUGHES

dirigida per

HOWARD HAWKS

EL TERROR DEL HAMPA

(SCARFACE)

per

Paul Muni, Ann Dvorak, Karen Morley, Osgood Perkins i Boris Karloff

Un document terrible contra els "gangsters" de Chicago

Film dels Artistes Associats

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

Aquella Granito de Sal...

Una tarda del mes de juny passat, l'Escudero, el Chino tocador de guitarra i jo, coincidírem a la cambra de l'Hotel Orient que ocupava el ballarí gitano. Aquest escrivia a l'ex-dansarí americà Ellis Gold, secretari del seu manàger S. Hurok, demanant-li si la filla del Chino, la petita Carmen Amaya (La Capitana), podria treballar als Estats Units malgrat els seus pocs anys. L'Escudero se la volia emportar amb ell. Tot just acabada la lletra, es va presentar un nou personatge. El català Ribes, campió mundial de billar, que acabava d'arribar de Nova York. Un home molt simpàtic, extraordinàriament loquaç, que estava dominat per una preocupació única: un espectacle, del qual ell era manàger, que estava a punt de desembarcar a Barcelona. El senyor Ribes parlava contínuament de la *vedette* d'aquesta companyia, una tal Granito, que havia triomfat plenament als Estats Units i a l'Amèrica llatina. L'Escudero, que l'havia vista treballar, confirmava aquests èxits. «Qui serà aquesta Granito?», ens preguntàvem intrigats...

No cal dir que, en veure ara anunciat a Novetats l'Espectacle Siboney-Granito, hem corregut a l'antic feu del teatre català per a satisfer la nostra curiositat. I la nostra sorpresa ha estat considerable. La famosa Granito dels èxits als Estats Units i a l'Amèrica llatina és no menys que aquella Granito de Sal que, catorze anys enrera, immediatament després de la guerra, era la reina indiscutible de la rumba a Barcelona. Encara recordem els escàndols que causava cada nit a l'Edèn i altres concerts del Parallel amb el moviment contínu del seu cos provocador.

La Granito de Sal no sembla la mateixa. Es veu que els aires americans li han provat. O que el règim que els ianquis han inventat per a estilitzar *stars* de cinema, l'ha rejovenida i li ha donat una esveltesa que estava molt lluny de posseir en els seus bons temps barcelonins. La Granito balla encara la rumba, naturalment. Es la seva especialitat. Però també cultiva la dansa espanyola. I ho fa amb desimboltura i aplom, intenció i alegria, amb un *garbo* i un *àngel* remarcables. A més, demostra un domini absolut de les castanyoles, de les quals extreu sonoritats subtilment matisades. Unes castanyoles que no tan sols marquen el compàs, sinó que també expressen sentiments, i que matisen el ritme en *rallentando* o en *accelerando*, en comptes d'acantonar-se en el *tempo* monòton que ensenyen a les acadèmies. La Granito també posa en joc alguns trucs espectaculars. Un vestit que, en apagar-se els llums, adquireix una fosforescència acolorida que produeix efectes fantàstics, i una exhibició enlluernadora de mantons de Manila. Això darrer, que en els nostres escenaris de varietés ha esdevingut ja un tòpic, a Amèrica tenia molta acceptació.

Les rumbes que balla Granito s'han afinat considerablement. Ja no tenen aquella cadència canalla i aquell regust crapulós de les que dansava a l'Edèn de després de la guerra. Ara són més subtilment insinuants i menys grolleres. Però resten encara convencionals. Són unes rumbes de varietés que no es poden comparar amb les rumbes i els *danzons* que balla Yolanda, una mulata voluptuosa, ni sobretot amb la rumba del negre Matamoros que és una cosa molt important. Aquest negre, com tots els de la seva raça, segrega ritme, erotisme i rialles. En els negres, el sentit rítmic, l'histerisme sexual i l'alegria desbocada són un fenomen fisiològic, una secreció. I la rumba d'aquest negre, amarada de peresa rítmica, sexual i riallera, fa una gran impressió.

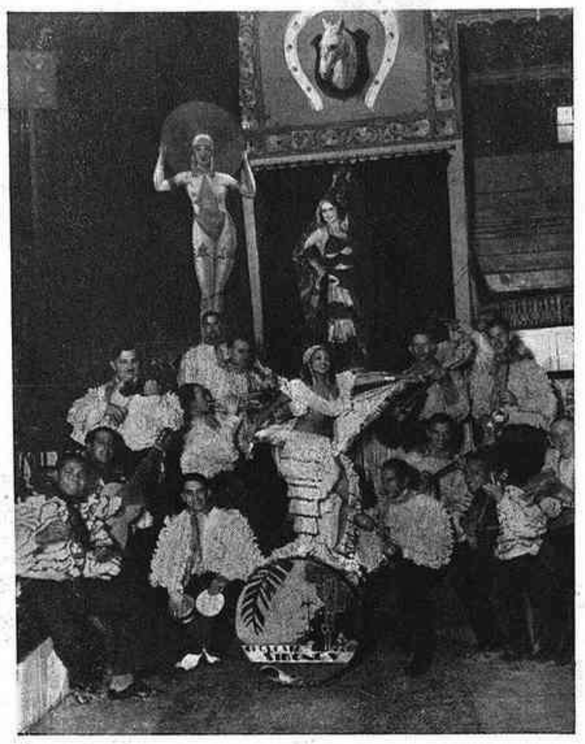

Espectacle Siboney-Granito

El Trio Matamoros forma part també d'aquest espectacle. Aquest trio fou, a L'Havana, l'introductor del *son* en l'aristocràcia. Abans d'ells, el *son* només era ballat i cantat pels negres i el poble. Sabem que, a Cuba, aquest trio és considerat com de primera fila. I ens diuen que les seves cançons en *ñáñigo* tenen un caràcter sorprenent. Però el tenor del trio, el millor artista dels tres, es va posar malalt a Madrid. I els seus dos companys, sense ell, han emmudit i no canten a Novetats. Només un d'ells balla la rumba que ja hem comentat. Lamentem infinitament no haver pogut escoltar aquesta mena de Revellers cubans.

L'orquestra Siboney, que ha fet llargues temporades al Casino de L'Havana, és un conjunt excellent de músics solistes, que interpreten amb inspiració la música cubana, plena de ritmes lents i insistents, i de melodies peresoses, amarades de dolçor i melangia.

SEBASTIÀ GASCH

Del melodrama al vodevil sonor

Una de les formes del melodrama va morir escanyada pel cinema. Era el melodrama tipus fulletó, novella policíaca. La boca de l'escenari no podia enquadrar el doll de vida enorme que, gràcies a la ciència i a la tècnica, desembocava en el rectangle blanc de les sales de projeccions. El cinema mut va crear-se un llenguatge plàstic i visual, que substituïa amb avantatge el text dels melodrames. El públic simple que en el teatre només cercava l'acció, havia de decantar-se forçosament pels films.

Es clar que el melodrama ha subsistit sota altres formes, i alguna d'elles tant o més pures que la desapareguda. I és que mentre el teatre s'aguanti i els seus animadors procurin satisfer el públic, no podran ésser arreconades definitivament receptes d'emoció i trucs d'interès que els anys i l'ús han prestigiat d'infallibles. Algú cregué que precisament l'adveniment del cinema contribuiria a la depuració teatral, i que els camps de l'espectacle restarien ben delimitats: l'acció, en el cinema; la paraula, en el teatre. Els qui això sostenien eren, naturalment, aquells que menys valoraven l'art que anomenem setena, i que es declaraven idòlatres de la paraula, com la més pura de les formes de manifestació del pensament.

Però l'evolució del cinema, i també la del teatre, ha demostrat l'error profund d'aquestes consideracions. Les dues arts no han pas esdevingut compartiments estancs, sinó que llurs aigües ben sovint s'han barrejat. En el cinema hem presenciat una aspiració continuada de fer-se amb un llenguatge no figurat, sinó autèntic. En el teatre, hem vist com molts autors moderns trencaven el motllo dels tres actes i procuraven per tots els mitjans insuflar a llurs obres la vivacitat i el dinamisme dels films.

El punt àlgid d'aquesta tendència teatral vers el cinema, són indiscutiblement els melodrames americans. Si el cinema occí el melodrama, ara aquest prenia la revenja, i per a fer-ho prescindia de la tradició i procurava proveir-se d'algunes de les armes pròpiament cinematogràfiques. L'escenari partit, les escenes simultànies, etc., han estat els vestits nous del melodrama nordamericà. Només els vestits, perquè al seu dessota s'aguantava consistent tota l'armadura del vell melodrama europeu del segle dinovè. Perquè una vegada s'ha relegat la paraula a funció accessòria, són molt poques les variants i les novetats que l'acció pot oferir. A tot allargar, anècdota moderna. Només la ciència del llenguatge pot arribar a fer passar com a inèdits els sentiments més eterns i coneguts.

Ignorem si ha estat el cinema parlat allò que ha minat l'imperi del melodrama ianqui en el seu país d'origen. Però és que els *talkies* reuneixen i superen totes les condicions que el públic més ingenu reclamava d'aquella modalitat teatral. El melodrama tipus fulletó ha estat batut en tots els terrenys pel film.

Crisi, doncs, del melodrama? En l'aspecte descrit, sí. Resten, naturalment, totes les ocasions i tots els auguris per l'autor genial que sabrà engrapar novament l'interès del públic, i jugui l'escena amb una força sorprenent. Però el melodrama de munició, l'obra mediocre, està irremissiblement perduda.

El melodrama no és solament el fulletó. També hi caben dintre la classificació les produccions escèniques d'altre gènere, relligades, però, per una idèntica manca de gruix ideal i per una similar truculència externa. Des d'aquest punt de vista, cal incloure en la denominació de melodrama bona part de la producció escènica dels nostres dies. El sainet, la revista i el vodevil que ara s'estilen, no difereixen fonamentalment d'aquelles obres que perseguien l'emoció a base d'una acció dislocada i accentuadament tràgica o còmica.

L'any passat mateix, a casa nostra triomfà una modalitat que encaixa perfectament dintre alguna de les fórmules del melodrama. Per a caracteritzar-lo millor, fins i tot es serveix de la música. Hom el batejà, absurdament, de *vodevil sonor*. La companyia Santpere procura perllongar-ne l'èxit i el profit en la temporada present, amb una obra — *L'amor capgira un país* — que, fet i fet, és tant o més digna que la que en l'any anterior inicià el gènere.

Naturalment que el *vodevil sonor* en realitat no passa d'ésser una opereta, i que les obres representades al teatre Espanyol estan, en finor i en gust, molt per dessota de qualsevol de les operetes filmades que ens ofereix la Ufa, per exemple. Però sobre d'aquestes, les del nostre Parallel tenen per cert un avantatge d'un xaronisme local i d'un realisme immediat, que els donen els actors corporis. I és aquest el secret que, malgrat el cinema, encara s'aguantin damunt l'escena algunes formes més o menys aigualides del melodrama.

ANDREU A. ARTIS

Les crítiques d'Yxart

I

Les crítiques d'Yxart publicades a *La Vanguardia* i recollides després en dos volums, l'any 1894, comprenen tot el teatre castellà del segle passat, donen una ullada entretinguda a les manifestacions teatrals més destacades d'Europa i senyalen la influència d'aquestes damunt nosaltres.

El primer volum conté la crítica del drama en tots els seus aspectes: l'històric, el realista, el romàntic, que Ixart qualifica de *drama tradicional i castís*; *argument convencional*; el tema de l'*honor*, el *duel*, el *traïdor*, etc.; drama que és un derivat del melodrama típic i que té una irresistible flaca per l'inflament verbal.

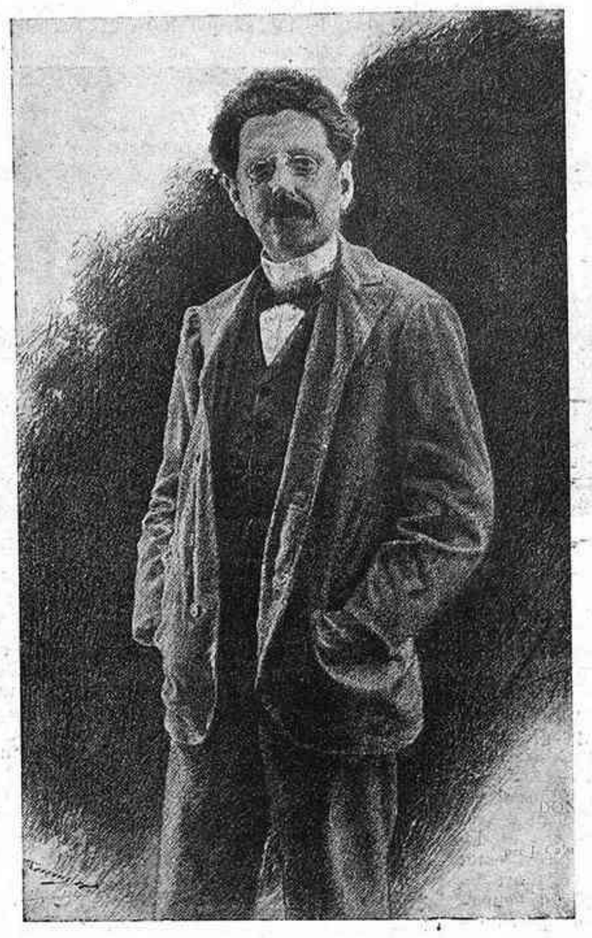

Josep Yxart, per J. Cabrinety

En la segona part del llibre, Yxart s'encara amb les manifestacions més interessants del teatre foraster. Passen per les planes del llibre Ibsen, Björnson i Strindberg; Ostrowsky i Tolstoy; Sudermann i Marco Praga; es refereix a les reestrenes dels drames de Zola i de Daudet i senyalant la tendència, comuna en la dramatúrgia estrangera, veu el teatre d'idees; el pas o l'evolució del naturalisme vers la tesi, i, més avall, fa unes referències al teatre poètic o simbòlic, del qual remarca la seva manca d'originalitat; i, en parlar de Maeterlink, senyala els seus defectes, la pruïja de convertir els tipus en espectacles irreals, impalpables, mena d'ànimes en pena que dalt de l'escenari llencen gemecs planyívols.

El veritable escenari adequat per aquestes concepcions és un cervell, no pas un teatre. Exacte. Per tal de copsar-ne el seu sentit del misteri, cal que la imaginació de l'espectador hi contribueixi.

El teatre és la negació d'això. En el teatre el tot entra pels ulls i per les orelles. Essencialment plàstic, ofega la tendència a l'evocació que solen produir les lectures. Es per això que el misteri i l'encant pregon d'aquest teatre no passava gaire més enllà de les bateries.

Per altra part, la poca o molta realitat d'aquest teatre solia sobrepujar la seva poesia, i això encara contribuïa més a neutralitzar el seu encant.

Es, realment, molt difícil de donar forma corpòria als símbols, als misteris. En el precís moment que n'agafen, perden l'halo d'encant poètic que els envolta i es converteixen, als ulls de l'espectador, en persones de carn i ossos; l'encant s'esvaeix.

També els Ibsen i els Björson i els Strindberg presenten unes particularitats semblants. Unicament el talent de l'autor les salva. Ibsen, que fou un home de teatre formidable, sabé reeixir a força d'infondre un alè poderós d'humanitat als seus conceptismes. Tot i això, avui, ja és depassat.

De totes maneres, el profund trasbals espiritual que provocaren a tot Europa aquelles temptatives, va servir de reactiu contra la crítica i l'amanerament.

Aquests moviments, que de primer antuvi ens embalen i ens fan creure que hem descobert la veritat, tenen la propietat de netejar l'ambient d'impureses i ens permeten de veure amb més claredat el camí que hem de seguir.

El primer volum acaba parlant de la influència insignificant que va exercir aquell moviment damunt del teatre castellà. Assenyalem el fet per tal de fer ressaltar el contrast amb el que succeí a Barcelona, on aconseguí una preponderància remarcable. Hom traduí ací Ibsen i Maeterlink, els quals foren representats en vetllades selectes i populars. Un anarquista, empeltat d'intellectual, Felip Cortiella, traduí Ibsen i el féu representar al Parallel — a l'Apolo — per tal que el públic obrer l'assaboris. Algú dirà que és xovinisme, però jo diré que es tracta d'una inquietud espiritual — i aquesta sempre és lloable —, si no per part de les masses, dels conductors, en aquest cas els intellectuals. I diré més, que d'aquestes coses sempre en queda quelcom. El cert és que Ibsen i Maeterlinck i d'altres, i amb ells el teatre simbòlic, entraren a Barcelona per la porta gran, mentre que a Madrid, si hi passaren, fou per damunt dels núvols i a cavall de la vèrbola desenfrenada d'Echegaray i de la sub-ironia de Benavente, degudament mal entesos i desvirtuats.

Les darreres planes del primer volum són dedicades al teatre galdosià. El segon volum abasta el cicle de comèdies i de peces i sainets castellans.

Com que ens hem entretingut més del que volíem amb el teatre simbolista, permeteu que fem una breu recapitulació de les matèries i dels autors espanyols als quals es refereix: Moratín, Martínez de la Rosa, Rivas, Hartzembusch, García Gutiérrez, Tamayo, López de Ayala, Enrique Gaspar, Echegaray, Cano i Sellés, amb unes consideracions sobre la tradició del teatre espanyol i la seva decadència.

La part destinada a la crítica del teatre simbolista omple bona part del llibre — ja ens hi hem referit —; acaba parlant de Galdós. La referent a les comèdies i al sainet típic constitueix el segon volum. Conté, igualment, les observacions i el parer objectiu del crític sobre aquests gèneres.

Ara bé: què pensava Yxart del teatre castellà? També en parlarem.

JAUME PASSARELL

Avui, a

CAPITOL

estrena del film realista

LA TRATA DE BLANCAS

Aquest film és una crida al bon sentit

No és una ostentació morbosa

Exclusiva Sonoro Films

"ESTELS"

REVISTA

Casino Masnou

1932

Es presentarà en SESSIÓ DE GALA en el

TEATRE BARCELONA

la nit del 8 novembre, a un quart d'onze de la vetlla

A partir del dilluns, dia 31, es podran recollir invitacions a

DOLCERIA PARELLADA
Av. 14 d'Abril, 391
Telèfon 76667

JOIERIA ROCA
Rambla del Centre, 33
Telèfon 19562

i a "MIRADOR"

PALAU MÚSICA CATALANA

ORQUESTRA PAU CASALS

Avui dijous, a les deu del vespre. CINQUÈ CONCERT dirigit pel Mestre ENRIC CASALS amb la col·laboració dels Mestres Compositors JAUME PAHISSA i EDUARD TOLDRÀ i del pianista ALEXANDRE VILALTA.

Obres de Pahissa, Toldrà, Falla i F. Schmitt

Localitats i entrades, finestreta Palau.

Diumenge vinent, tarda, DARRER CONCERT DE TARDOR dirigit pel Mestre PAU CASALS amb la col·laboració del violoncel·lista GASPAR CASSADÓ.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LA COMÈDIA DE CHRISTA WINSLOE

DEMOISELLES EN UNIFORME

Preu: 6.60 pessetes

la trobareu de venda a la

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Dissabte, dia 29, estrena a

FÈMINA

per

Brigitte Helm

i

Rudolf Forster

UNA EXCLUSIVA DE FEBRER i BLAY

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

D'UN LLIBRE EXHUMAT

Viatgers a casa nostra

I

La publicació del *Diario del Viaggio in Spagna* de Francesco Guicciardini, a les edicions florentines de Felice Le Monnier (1932), dóna motiu per a encetar un tema molt ric en suggerències, per bé que no absolutament inèdit: el de la impressió que la nostra terra ha deixat en la ploma dels que l'han visitada.

El claustre del convent de Junqueres

Aquest Francesco Guicciardini, del *Viaggio in Spagna* no és, però, un turista. El «color local» és una obsessió romàntica (Karl Baedecker no ha nascut encara) i el Guicciardini és un home del Renaixement. Un renaixentista doblement típic com a diplomàtic i com a florentí. Home de pragmatisme i de finor astuta. La missió política del Guicciardini — home de Maquiavel — consisteix a explorar el pensament del més maquiavèlic dels prínceps d'aleshores: Ferran d'Aragó. El resultat d'aquesta missió ens és donada per una *Relació* que ja havia estat publicada. Restava inèdit, però, el diari del viatge de l'ambaixador, més ple de curiositats per a nosaltres perquè sobrepassa els temes polítics.

El viatge — de Florència a Burgos — és de més de 1,700 quilòmetres, realitzats en quaranta cinc etapes. Parteix el 29 de gener; el diari s'atura el 20 de març, a Logroño, a poca distància del final.

Guicciardini penetra la Península per Catalunya. Surt de Perpinyà, el 3 de març. Es un terreny bell, ple d'oliveres (*bello paese e molto ulivato e cultivato,* diu) que l'acompanya fins el Pertús. En arribar a Catalunya les impressions canvien. El Pertús és un pas «estretíssim i terrible»; la terra és plena de rumors desagradables; els bandolers abunden; fa pocs dies han assassinat un marxant de Girona; la natura salvatge i perillosa ajuda a fer impunit el bandidatge... L'ambaixador passa per La Junquera, per Figueres, per Girona, per Hostalric (*Sterlich alla Roca*). «El país — insisteix — és incult, ple de pins; i passat potser una llegua passàrem per Trenta Passos, que és un bosc perillós d'assassins.» Guicciardini dóna una explicació d'aquest estat deplorable. «Es causa d'aquest desordre que molts cavallers i gentilshomes de Catalunya es tenen enemistats entre ells, i tenen baralles i qüestions uns amb altres.» Aquests cavallers fomenten el bandidatge perquè fan tropes mercenàries amb els bandolers. Guicciardini explica un afer d'aquest ordre que aleshores apassionava la gent catalana. I ho aprofita per a remarcar l'absència del poder reial en les coses de Catalunya.

El 7 de març l'expedició arriba a Barcelona. Quina impressió fa Barcelona a l'ambaixador florentí? Estem en 1511; trenta dos anys de la unió amb Castella; dinou del descobriment d'Amèrica. «*La città è tutta in piano e posta in sul mare; e di sito molto atto alle mercatanzie, le quali non vi fioriscono però come nel passato; in modo che la non è nelle richezze che la soleva e massime stando la corte in Castiglia.*» «Es bella ciutat — continua Guicciardini —, i gran i ben poblada; no es veuen edificis particulars molt notables ni molt excellents; però en general les cases són belles, i belles a tot arreu de la ciutat, de manera que penso que aquesta és la cosa més admirable que hi ha, podent-se en això anteposar-se a Florència.» Dura confessió per a l'ambaixador! Es curiosa aquesta *normalitat benestant* que Guicciardini remarca tot seguit a Barcelona. En últim terme és la característica que podríem assenyalar avui a la nostra ciutat en contraposició a les ciutats que presenten una gran diferència entre els barris aristocràtics i els populars.

A Barcelona Guicciardini remarca en el seu diari la catedral dedicada, diu, a Santa Eulàgia; «petita, però ben feta» — hi remarca joies i altars; un hospital que serveix també d'escola i de manicomi. Una de les coses que més li criden l'atenció — també a un altre ambaixador italià: Andrea Navagiero — és un convent de monges, anomenades les Junqueres, a les quals l'estat monacal no privava de rebre els viatgers i les persones més distingides de la ciutat; el més curiós és que aquestes monges podien, legalment, maridar-se, sense altra obligació que portar damunt d'elles la creu roja de Sant Yago.

La part urbanística, ben apreciable, resta, però, als ulls del viatger, inferior a la florentina. Altrament els contorns són bons, però «a tres o quatre llegües de terra s'entra en terreny selvàtic».

El dia 13 de març Guicciardini deixa Catalunya per la banda de Lleida. La impressió que ha tret del nostre país no és gaire falaguera. S'excusa dient que potser la part que ell no coneix és d'altra manera. La que coneix és «muntanyosa, selvàtica i estèril»; «hom troba una terra, una vila; i, a redós d'ella, la terra treballada; després es caminen moltes llegües que tot és incult; als llocs on es llaura s'hi troba gra, vi i oli; alguns altres fruits, pocs; bastant bestiar; és país obert i poc habitat; aquesta és la raó que per bé que el país sigui poc cultivat i abundant altura...» Guicciardini és un renaixentista; idolatra de tot el que l'ateny; xovinista i xenòfob. *Hanno nome di esseres fieri e bellicosi* — diu dels catalans; i tot seguit, sense engaltar, afirma que són *uomini villani.* En el fons la fòbia neix de l'excessiva llibertat amb què els catalans conviuen amb la resta peninsular, cosa intolerable per un imperialista com ell. «Són sota el rei, però amb infinits privilegis. Tenen duanes particulars que exigeixen durament i sense respecte per als ambaixadors o altres lleis; són homes a l'ús del país, orgullosos i cerimoniosos; usen molts entapissats i argenteria, coses de les quals fins els mercaders tenen la casa plena.»

GUILLEM DIAZ-PLAJA

VARIETATS

El Premi Nobel

A França s'ha fet campanya perquè el Premi Nobel de Literatura fos enguany concedit a Paul Bourget; d'altres han proposat Paul Valéry; André Billy ha propugnat que fos atorgat a J. H. Rosny *aîné*. D'altra banda, Edouard Estaunié — que en 1928 féu retirar la seva candidatura davant Henri Bergson — té força partidaris a Suècia.

Paul Bourget, handicapat pel Premi Osiris, de cent mil francs, no sembla tenir gaires probabilitats. L'obra de Rosny *aîné* no és gaire coneguda fora de França. En canvi, Valéry i Estaunié són força coneguts als països escandinaus i anglo-saxons (als Estats Units i a Suècia, les novelles d'Estaunié serveixen per a l'estudi escolar del francès en collegis i universitats). Ha circulat el rumor que Edouard Estaunié, que té poca afició als honors i que, de més a més, frueix de bona posició econòmica, es retiraria davant Paul Valéry, menys afavorit que ell per la fortuna.

La biblioteca de Napoleó

Ja fa un cert temps, donàvem compte (número 150, del 17 de desembre de 1931), d'haver estat trobada la biblioteca de Napoleó, que anava a ésser venuda a Berlín.

Després de la desfeta de Napoleó, Maria Lluïsa se'n tornà a casa del seu pare, amb els llibres d'ella (relligats amb les seves armes i les de Napoleó) i els llibres de l'emperador (relligats amb les armes de Napoleó). A aquest fons, d'uns 3,000 volums, se n'afegiren d'altres fins a 9,000.

Després de passar per diversos propietaris, aquesta biblioteca anà a parar a l'arxiduc Frantz Salvator, el qual, dos anys enrera, decidí vendre-la, i encarregà al llibreter E. A. Seemann, de Leipsic, de l'operació. Comptava interessar tots els bibliòfils, però fracassà per dues raons: volia vendre la biblioteca en bloc, i li havia posat un preu massa alt. De passada, llançant de cop al mercat una tal quantitat de llibres, en feia baixar el preu.

Seemann cridà l'expert Beslauer en ajut, i no podent desfer-se de la biblioteca, cridà els experts francesos Rau i Andrieux per si podien vendre-la a França, on, efectivament, ha començat a ésser venuda la biblioteca, però no en bloc, com es pretenia al principi.

BIOGRAFIA

Goethe, Eckermann i Ludwig

El centenari de Goethe ens ha servit — com totes les commemoracions d'aquesta mena — perquè ens poguéssim fer càrrec de la distància que hi ha de Goethe a

Goethe, jove

nosaltres. Allunyat l'home i llunyà també el seu temps. Estem ben poc disposats per a compendre l'esperit del fi del segle XVIII, i aquells moments en què comencen a bufar les primeres tramuntanes romàntiques i democràtiques. Tot això, ara ens sembla completament artificial i pueril, i ens és impossible de compendre com aquella gent es preocupava i s'entusiasmava per coses que ara no ens produeixen cap mena d'efecte.

Com Rousseau, Goethe — salvant la qualitat — ens resulta enormement ensopit. Tan sols es salven de l'obra goethiana, *Werther, Faust* — el primer, naturalment —, les *Elegies Romanes, Egmont* i alguna cosa més. La resta de la seva obra, especialment la novellística, ens cau a sobre. Té una densitat i una dosi de pedanteria que ens la fa totalment insuportable.

No vol dir això que amb el temps Goethe hagi perdut qualitat. Solament que ha deixat d'ésser actual, que no escau tant a la sensibilitat del nostre temps, com altres autors clàssics, Ben Jonson i Baltasar Gracián, per exemple, i citant sols les resurreccions de clàssics més recents. En conjunt, l'obra de Goethe costa de llegir. Però quan es supera la diferència de sensibilitat, i es llegeix amb un cert sentit històric, paga l'esforç fet. Hi ajuda molt conèixer bé l'autor.

Conèixer un autor és no sols conèixer l'obra. Cal saber quina mena d'home fou. I això es soluciona llegint-ne una biografia. El que passa és que quan l'autor s'anomena Joan Wolfgang Goethe les biografies són tan abundoses que en sobren i no sabeu per quina decantar-vos.

Podeu agafar-ne tres: les del mateix Goethe, d'Eckermann i la de Emil Ludwig. Es a dir: Goethe segons ell mateix, segons els contemporanis i segons el món d'ara, de la postguerra.

Vist per ell mateix o per Eckermann no és gaire diferent. Goethe és el geni oficial d'Alemanya, aquell a qui tothom que respira art o ciència ret homenatge. L'autobiografia de Goethe, *Fantasia i veritat,* és tallada amb el patró de l'home monumentable, d'aquell que escriu unes *Consideracions sobre una estàtua que s'aixecarà al poeta Goethe en la seva ciutat nadiua.* Té tota ella un cert regust d'evangeli. Es una mena d'auto-homenatge de Goethe-home a Goethe-geni. Es veu que Goethe està convençut de la seva superioritat i el seu to és dogmàtic, com la majoria de les seves obres d'aquesta època.

Eckermann, l'home que s'ha fet famós per haver conversat amb el geni, té esperit de buròcrata i no pot deixar aquell to d'admiració i èxtasi propi de la mitjania quan és tolerada per gent que reconeix superior. Tot el que diu Goethe té un aire d'oracle i és exposat amb una unció, reverència i pedanteria que us fa més aviat fàstic. Però al través d'això descobriu la veritable qualitat de Goethe. Els seus judicis sobre homes i coses i el seu pensament, lliures del to que els dóna Eckermann, justifiquen plenament el lloc que ocupa Goethe en la història del pensament.

De totes maneres, en les *converses* d'Eckermann predominen de Goethe el geni i el literat sobre l'home. En canvi, en el *Goethe* d'Emil Ludwig, és l'element humà el que predomina. El títol sencer ja ho diu: *Goethe. Història d'un home* I aquest predomini de l'element home és sens dubte el mèrit principal de l'obra de Ludwig, el més popular dels autors de biografies que ara s'estilen.

Llegint-lo es descobreix un Goethe nou, molt més simpàtic i interessant que no el gran home que ens havien servit els altres biògrafs seus i al qual estàvem acostumats des del moment que descobrírem la seva existència en tombar un full de la primera història de la literatura que ens vingué a les mans. Goethe-home ens resulta molt més interessant que no pas l'autor de *Les afinitats electives* i de la *Teoria dels colors.* Descobriu aspectes seus ben insospitats: la seva preocupació i els estudis que féu sobre el problema de la parcellació de terres; la posició que anà prenent davant dels esdeveniments transcendentals que la seva època li serví, i els judicis sobre els grans homes contemporanis seus (Mirabeau, Talleyrand, Napoleó, Byron) i les seves relacions amb els artistes i homes de ciència (Herder, Merck, Schiller, Beethoven, Schopenhauer). Tot això ficat dins de l'ambient de Goethe: Francfort, de primer; després Weimar, Jena, Itàlia. I podeu seguir paral·lelament el que pensa Goethe de tot això, i allò que en pensaven els seus contemporanis; el que aquests pensen de Goethe, i el que Ludwig — exegeta del segle XX — pensa de tot allò. I el que resulta més curiós de tot, és que Ludwig i el lector coincideixen en el judici, gairebé constantment. Perquè Ludwig ha sabut presentar allò que ara ens interessa més de Goethe: l'home i el seu moment històric.

RAMON ESQUERRA

El curs ja ha comensat

Milers de noves escoles rivalitzen amb les antigues per tal d'escampar la cultura.

ALS MESTRES:

L'èxit de la primera edició, ja exhaurida, del nostre cartell pedagògic sobre higiene de la boca, i la cooperació dels Mestres en aquest gran problema, ens animen a rependre la campanya. Dens és el dentifric ideal per a donar eficiència a aquets ensenyaments: és un excel.lent dentifric, molt suau i amb gust de menta dolça.

A TOTS ELS MESTRES DIRECTORS QUE ENCARA NO TINGUIN EL CARTELL els oferim com obsequi, un exemplar en català o en castellà, o un de cada manera, de la segona edició, i demés una dotzena de mostres de Pasta Dens.

El cartell nou és igual que l'anterior; en colors, d'un metre per 0,70, muntat sobre tela, amb motlluretes de fusta. L'edició és de molts milers. En cas que fos exhaurida abans de fi d'any, ho anunciariem desseguida en els periòdics per tal d'estalviar molèsties als senyors Mestres.

Per a demanar-lo, utilitzeu precisament el cupó ací inclòs (lletra clara; a màquina si és possible). Enganxeu-lo demunt d'una fulla de paper de lletres, amb el membret i el segell del Col.legi.

Fem tramesa dels cartells i de les mostres per correu, certificats; els primers com impresos i les segones com medicaments, segons l'ordre d'expedició que assenyalem en aquest anunci. Tant el franqueig com el certificat són per compte nostre. No teniu d'enviar-nos timbres postals ni cap quantitat.

ORDRE DE TRAMESA DELS CARTELLS I LES MOSTRES

Del 10 al 20 d'octubre:	ASTURIES, CASTELLA LA VELLA, LLEÓ, NABARRA I EUZKADI.
Del 21 al 31 d'octubre:	CATALUNYA, BALEARS I VALENCIA.
Del 2 al 10 de nov.:	ARAGÓ, CASTELLA LA NOVA I MURCIA.
Del 11 al 20 de nov.:	ANDALUSIA, CANARIES, EXTREMADURA, MARROC I POSESSIONS.
Del 21 nov. al 31 des. d'aquest any.	TRAMESA DE LES COMANDES FORA DE TERMINI I DE LES RECLAMACIONS.

Retalleu i envieu aquest cupó.

Perfumería Gal.-Isaac Peral, 10.-Madrid.
Sigueu servits de trametre-m gratuitament i franc de ports amb destí a l'Escola que dirigeixo
-- un cartell pedagogic en catala
-- un cartell pedagogic en castella.
-- Dos cartells pedagogics, un en castella i un altre en catala
(esborreu les línies que no serveixin) i dotze mostres de Dens.
NOM .....
ESCOLA .....
CARRER .....
POBLACIÓ .....
PROVINCIA ..... M

PASTA DENS

PERFUMERÍA GAL.-ISAAC PERAL, 10.-MADRID

ACABA DE SORTIR

ESPILLS DORMITS

per

RAMON XURIGUERA

Es troba de venda a totes les llibreries i quioscos

Un volum en octau, relligat

Preu: 4 pessetes

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

La temporada s'inicia; les galeries d'art comencen a exhibir les noves produccions dels artistes; reprenem, doncs, la nostra tasca procurant judicar de la millor manera que sapiguem. En qüestions de crítica artística s'ha parlat molt sobre quina és la millor manera de judicar. En el fons la distinció entre crítica objectiva i subjectiva és una conseqüència d'aquella altra classificació de crítica imparcial i crítica parcial. Els que defensen la crítica imparcial poden esdevenir víctimes de l'objectivisme i els seduïts per les intransigències del «parcialisme» són esclaus del subjectivisme. Tot

Nicolau M.ª Rubió. — Jardí d'interior

això seria molt llarg d'explicar i després ens mancaria espai per comentar les actuals exposicions. Avui només direm que nosaltres procurem ésser imparcials sense renunciar al nostre concepte estètic.

* * *

La Sala Parés ha inaugurat la temporada amb l'exposició de la col·lecció Julià. En la sala hi havia un nombre important d'obres notables, però el conjunt no arribava a constituir una «col·lecció d'art».

Aquest ofici de col·leccionista no està, encara, prou madur a casa nostra. Hi ha molts senyors que compren quadros (i Déu els conservi i augmenti), però pocs col·leccionistes. Hem vist importants stocks d'obres d'art, però poques col·leccions. I una col·lecció (exemple: Josep Barbey, Ferran Benet) és alguna cosa més que un recull de teles i marbres.

Per tot això ens sembla molt oportuna la idea de crear una entitat de col·leccionistes, la qual — segons tenim entès — aviat es constituirà.

* * *

A les Galeries Syra el pintor anglès Jewer ens mostra uns paisatges de diversos racons de la nostra terra pintats amb un cert *entrain*, però excessivament formularis.

En una altra sala veiem un recull d'obres inèdites d'artistes coneguts, dels quals parlarem quan facin la seva exposició individual.

El conjunt, però, és de lloar i cal remarcar les teles de Josep Obiols, Villar, Gausachs i A. Opisso.

L'arquitecte Nicolau M.ª Rubió ens presenta els seus jardins d'interior. L'autor els justifica dient que «el gust de cultivar un jardí no el poden fruir fàcilment els qui viuen dins de la ciutat». Per a ells — diu Rubió — van ésser creats aquests jardinets. Però jo també els receptaria a tota persona sensible — i entaforada en un recó de pis — que desitgi tenir una troca per anar descabdellant la imaginació i el somni. I deixant el valor literari que puguin assolir, fixem-nos, només, en l'aspecte plàstic.

Aquests jardins no són, com els altres anteriors del mateix autor, jardins en miniatura a la manera japonesa. Aquí els arbres no són de classe especial, sinó plantes de «producció» corrent. Però si hi manca la raresa, l'encant és el mateix. La troballa dels actuals exemplars ha estat aconseguir una democratització del gènere sense despendre's de la distinció originària. Uns jardins que — si se'ns permet la frase — diríem que s'han tornat republicans.

Cal una sensibilitat molt afuada per aconseguir una dosificació encertada en els elements d'aquests petits jardins. Perquè la preponderància de l'un sobre l'altre ocasionaria un desencaixament. I val a dir que Rubió ha aplicat la dosi amb fina percepció.

En contemplar aquests jardins, pensàvem amb els innombrables bibelots pocasoltes que hi ha instal·lats en els nostres interiors més «distingits». Tant de bo que aquests jardinets els hi prenguin el lloc.

* * *

A les Galeries Laietanes, l'agrupació Art Vivent celebra la seva sisena exposició. Segueix la mateixa tònica de les altres anteriors: d'un interès discret. Les teles de Francesc Marsà i Josep Cases fan pujar aquest interès a un nivell superior al de la resta d'expositors.

* * *

En la Sala Busquets hi ha una exposició-historial d'aquesta acreditada casa, que resulta molt interessant en l'estudi de l'evolució del moble barceloní.

Des de l'any 1870 ençà, pot seguir-se les successives transformacions que hem sofert en l'agençament d'interiors. Es particularment remarcable el període del modern-styl. Aquesta exposició és un altre testimoni de la poca-solta decorativa del 1900. (I consti que la casa Busquets no hi té cap culpa.) Aquell garbuix naturalista i prerafaelista que avui algun incaute esnob pretén fer-nos empassar.

* * *

A la Lliberia Catalònia els artistes del nou grup GAI celebren la seva primera exposició. Es tracta d'una altra organització semblant a la de Joan Merli. Els artistes acoblats del GAI són prou coneguts perquè calgui la presentació. F. Camps Ribera, Joan Commeleran, Josep Gausachs, Josep Granyer i Martí Llauradó ens han donat, diverses vegades, mostres del seu valer. El subscriptor que ingressi en el GAI podrà esperar, confiadament, l'hora de la tria sorteig, segur que no hi perdrà diners. Reconeixem el fet encara que no siguem partidaris d'aquestes menes d'organitzacions. Però, encara que no en siguem partidaris, reconeixem que — tal com van avui les coses — hi ha motius per justificar-les.

Creiem, sincerament, que aquestes organitzacions poden ocasionar una desvaloització de les obres, en perjudici dels artistes. Però, d'altra banda, hi ha la crua realitat: els artistes necessiten vendre i el nostre mercat és insuficient. I, al capdavall, el sacrificat és l'artista.

En altres temps — el temps de la bohèmia — l'artista que no venia es conformava —i fins se'n gloriejava—amb les privacions conseqüents. Fins se'ns deia que l'artista, per ésser bo, havia de patir. Sortosament, ara, per dignitat de l'artista, ho veiem d'altra manera. L'artista ha de patir. Conforme. Però ha de patir treballant.

Si aquestes organitzacions eviten els sofriments aliens a l'ofici, ben vingudes siguin.

MÀRIUS GIFREDA

AL MARGE D'UNA EXPOSICIÓ DE CAN PARÉS

L'escultor hongarès Fülöp Ö. Beck

El gran pensador Kierkegaard — per les obres del qual Unamuno aprengué el danès — ens parla, en una pàgina seva, d'Alcibíades. El jove Alcibíades sortí un dia a la recerca d'un mestre, el seu Sòcrates. El buscà molt de temps i, no trobant-lo enlloc, decidí ésser-ho ell mateix, i hi arribà, en efecte: el jove estudiant, ansiós de trobar un mestre que el guiés, per manca d'aquest es féu mestre d'ell mateix.

No pot deixar d'acudir-se'm la paràbola de Kierkegaard cada vegada que penso en la vida i l'obra d'aquest gran escultor de la

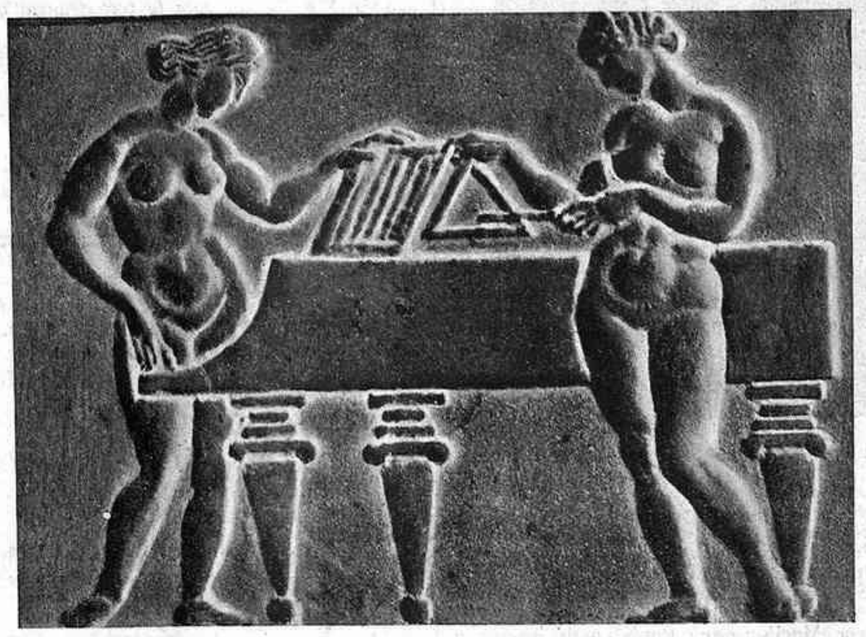

Fülöp O. Beck — Relleu

meva terra que és Fülöp O. Beck. Essent parents llunyans, els vaig conèixer de vista, adolescent jo, anys ha, i anava a casa seva sense que ell m'hagués conegut ni jo trobat mal fos per casualitat. El seu ascetisme idealista, la seva fe artística, la seva despreocupació de les coses quotidianes, són fenòmens ja desacostumats avui dia, així com la seva enorme paciència en la part merament tècnica de l'art de l'escultor, tan injustament menyspreada per tants artistes i complida amb tan rígida disciplina per alguns, pocs, dotats de perseverança exemplar.

Beck és hongarès. Nat a la petita ciutat transdanubiana de Pápa, en 1873, ingressà a l'Escola d'Arts Industrials de Budapest, on cursà, gairebé sense cap profit, una temporada. Passaren dos anys de lluites i de dubtes quan a la fi aconseguí empendre el viatge, decisiu, a París, on tingué la sort de conèixer François-Hubert-Joseph Ponscarme, el contacte del qual (desgraciadament curt) encara li féu sentir més dolorosament la trista ventura de no trobar mestre i cercar el seu camí abandonat a les seves pròpies forces jovençanes. Car la seva estada a París fou interrompuda pel fet d'haver guanyat el concurs — als vint-i-tres anys a penes — de la medalla per a l'Exposició Milenària Hongaresa de Budapest (1896), tàsca que el cridà a la pàtria. Des d'aleshores la seva carrera és un ascens directe, si ens limitem a considerar els èxits exteriors, prescindint de les lluites interiors que no li foren estalviades. En l'Exposició internacional de Venècia (1901), obté el seu primer èxit internacional; les seves medalles fan sensació. En 1911 obté un primer premi a Roma i revistes de l'estranger li dediquen articles. En 1914 celebra la seva exposició al Museu Ernst de Budapest, precedida de molts dubtes interiors, ja que — en bon artista — no pogué deixar mai el sentiment de no haver creat sinó obres incompletes, sense acabar, mers esbossos que no són sinó projectes de futures creacions més perfectes.

Diversos viatges a l'estranger, vagant sense rumb, per Alemanya i Itàlia. Una vegada, per tal d'alternar-lo amb la dura pedra hongaresa, torna de Grècia amb un tros de marbre pentèlic. A Alemanya estigué en contacte amb Hans von Marees i la seva colla, intentant de transposar els principis d'aquest a l'escultura. Li caigué a les mans un llibre que, en certa manera, suplí la seva manca de mestre: una obra d'Alfons Hildebrand. Les converses amb Ponscarme, aquest llibre i la meditació davant diverses obres (precisament les fragmentàries, les que més revelen el procés i els procediments) de Miquel Angel: aquests són els tres principals motius de la seva formació artística. Punts fixes almenys, que marquen direccions, ja que és impossible englobar una obra tan complexa com la de Fülöp O. Beck en el marc limitat d'unes influències.

La seva primera època és sobretot impressionista; dóna encara massa importància al tema, a l'assumpte a tractar, el qual elabora amb efectes, per dir-ho així, pictòrics. Llavors (1905-1906) inicià la seva activitat d'escultor «en gran», després d'haver aconseguit renom com a medallista. Al mateix temps, es fa notar una transformació, lenta però conseqüent, en el seu art de medallista. Encara es serveix de la tècnica usual de fer les medalles més grans que el tamany definitiu. Després, abandonà aquesta tècnica i féu els originals ja d'*igual tamany*. El seu *Clement Mikes* (escriptor revolucionari hongarès del segle XVII) té també tema, però no és en realitat sinó la solució d'un difícil problema artístic que Beck s'havia plantejat: col·locar en un espai limitat una figura humana que omplís en el possible el cercle de la medalla, sense deixar buits considerables, observant una estricta simetria i no violant les lleis naturals que regeixen els cossos. La seva medalla de Mikes hi dóna una solució brillant; no tardà a ésser merescudament l'emblema de la millor revista literària hongaresa i, així, de tota una escola artística: *Nyugat* (*Occident*), en la portada de la qual figura, símbol de l'escriptor hongarès en general des de fa uns vint-i-cinc anys. Aquesta medalla no té ja característiques de pintura, sinó més aviat de dibuix. Acaba la seva evolució artística com a medallista amb el seu estil que podríem anomenar expressionista — estil (assolit ja, en l'essencial, en 1911) que descansa en una descomposició analítica i estilitzada de les formes humanes, que després tornaren a integrar-se de nou en una unitat superior en el procés de la creació artística. Es clar que un tan llarg període no pot passar sobre l'artista sense que aquest descobreixi noves modulacions del seu art, tan poc de moda en els nostres dies. Així, per exemple, el seu *Quartet* és de la major quietud clàssica, la seva *Allegoria de l'arquitectura* és barroc, el seu *Mozart* suau, el seu *Strindberg* violent en la seva estilització, mentre que en els seus retrats-perfils desapareix aqueix element de joc, de *fruir* de la matèria en què crea, per cedir el pas a una serenitat puritana, a una sobrietat no mancada d'efecte.

Puritat: aquesta paraula s'ha entès per tancat, per mancat de fantasia. En aquest sentit no és possible de pronunciar-la referint-se a Beck, que és puritat però en un sentit molt diferent: com qui torna a la senzillesa, després d'haver passat pels laberints seductors de la brillantor i d'haver resolt els problemes més alambinats de la complexitat. Puritat és també el seu gran company en art i amic, l'escriptor Zsigmond Móricz, el retrat del qual és una de les obres mestres de Beck. Puritanisme: obtenir el major efecte mitjançant la major senzillesa dels mitjans d'expressió.

Encara es recorda la sensació que causà Beck en la seva primera exposició amb les seves obres de «gran plàstica», ja que el públic el coneixia com a medallista. En efecte, hi ha sorpresa pels que encara creguin que aquest «art menor» exclou la possibilitat de grans concepcions monumentals en el mateix artista. Els que hagin seguit el desenrotllament de Fülöp O. Beck des dels seus modestos començaments, no poden dubtar de l'existència d'aquella possibilitat.

Com en l'art de la medalla, també en el de la «plàstica gran» arribà a reconèixer, condició prèvia de tot art superior, les condicions peculiars i els límits que els seus mitjans d'expressió li assignen. En el seu *Genet hongarès* (bronze petit), que engega la sageta a l'antiga manera escita: girant-se enrera sense deturar la seva veloç cursa, buscaríem en va la força brutal que caracteritza l'*Hèrcul amb l'arc*, de Bourdelle. Hi trobem, en canvi, un refinat joc de contraposicions, que gairebé ens faria pensar que la pose del genet no correspon a la veritat històrica, basada en nombroses fonts autèntiques, sinó només a una fantasia de l'artista. El seu *Guitarrista* — 22 centímetres d'altura! — és un súmmum de delicadesa.

D'altra banda, en les seves composicions grans, no topem mai amb aquella manca de força que caracteritza tants artistes així que traspassen els límits de la seva especialitat per dedicar-se a treballs la monumentalitat dels quals els fa fracassar. Les escultures amb les quals ornà diversos grans establiments de Budapest, entre ells els banys Szechenyi, basten per persuadir-nos del contrari. I la seva obra més monumental és potser el monument funerari projectat al gran poeta nacional Ady, cap del *Nyugat*. El projecte que presentà, i fou premiat, representa un retorn sobre si mateix i sobre els principis tan ben apresos en l'obra de Hildebrand. Es l'expressió d'una erupció afectiva, realitzada amb tanta mestria que, en veure les piràmides i obeliscos absurds presentats per nombrosos participants a aquest concurs tan disputat, l'espectador de bon gust s'havia de ruboritzar en veure la noble obra de Beck (i la d'alguns dels nostres millors escultors) submergida en tal profusió de mesquinesa, pobresa d'idees i cursileria.

Pensant en la multiplicitat dels mitjans expressius de Fülöp O. Beck — que també és un gran dibuixant — i en les múltiples facetes del seu art, és impossible no pensar en els grans artistes del Renaixement italià, en els quals l'expressió no trobà obstacles sota cap aspecte, per múltiples que fossin les direccions en què seguien llur inspiració. L'art de la medalla és el primer i definitiu amor del nostre escultor, al qual torna infalliblement. Es un art renaixentista, que pressuposa una sensibilitat i un amor al que és petit, al que sembla insignificant. I aquest amor i aquesta sensibilitat, ben pocs els tenen avui dia. Però precisament en èpoques en les quals domina la quantitat sobre la qualitat fan falta artistes de la mena de Beck, com a educadors. Educadors del gran públic envers la sensibilitat.

OLIVER BRACHFELD

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▣ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

SYRA
Jewer. = Paisatges a l'oli.
Nicolau M.ª Rubió. = Jardins d'interior
Pintures inèdites de diversos pintors moderns.
BONICS OBJECTES PER A REGAL
DIPUTACIÓ, 262
(entre Passeig de Gràcia i Claris)

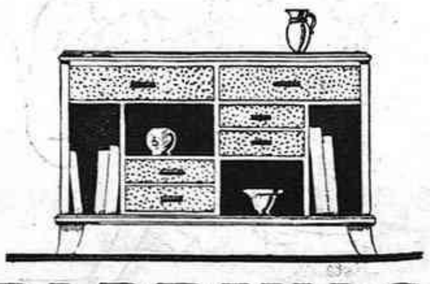

BADRINAS
MOBLES
DIAGONAL, 460

Pasta de Cera
El fang preferit pels nostres millors artistes
Olivera, 25 - Telèf. 31816

Làmpares, Aplics i Cornucòpies d'estil

La decoració de la casa denota el gust del propietari

(c) Ministerio de Cultura 2006

RADIO I DISCOS

La Discoteca de la Generalitat

El fonògraf, considerat com a mer entreteniment al principi, no havia de tardar a trobar aplicacions més serioses. En moltes altres invencions ha ocorregut igual, per exemple el cinema. Després d'ésser considerat un entreteniment i un mitjà d'expressió artística, se l'ha pogut utilitzar com un document històric, i ara ens planyem sovint de la pèrdua de tants i tants metres de film referents a esdeveniments que en una cinemateca serien documents històrics de gran valor.

Igualment el disc és, d'entre les múltiples aplicacions de què és susceptible, capaç de constituir un element d'estudi digne d'ésser guardat.

Així ho ha entès la Generalitat de Catalunya, que s'ha proposat la creació d'una discoteca.

El President de la Generalitat impressionant el disc

Per iniciar-la, el President de la Generalitat de Catalunya ha enregistrat en un disc el parlament que adreçà al nostre poble un cop redactat i plebiscitat l'Estatut. El senyor Macià tingué també molt interès a perpetuar per aquest mitjà l'allocució que féu a tots els residents a Catalunya per tal que votessin el nostre Estatut.

Aquest disc constituirà un document històric d'una gran vàlua i amb ell restarà brillantment iniciada la discoteca de la Generalitat de Catalunya.

RADIO MARELLI
LO MILLOR EN RADIO
AUTOTRACCIÓN ELECTRICA, S. A. = MOYÁ, 6-8 - TELEF 77420

La II Exposició de Ràdio

Dissabte passat va ésser oberta aquesta nova reunió amb què el comerç i la indústria de ràdio han volgut manifestar-se. L'ample enunciat del contingut de l'exposició ens dóna matèria per a ocupar-nos des d'aquesta secció, deixant tot el possible el caràcter tècnic, del qual sempre hem volgut defugir ací, per creure que no era feina nostra, ja que els discos i la ràdio, com en general tota l'anomenada música mecànica, tenen els seus punts d'interès artístic i d'influència sobre el públic.

MIRADOR, que ha volgut seguir amb interès tot el desenrotllament d'aquest aspecte tan interessant de l'art actual, dóna amb el seu caire particular tota la importància que requereix aquesta exposició, i per això el vinent número serà dedicat amb preferència a aquesta reunió, que ha arribat a assolir una permanència entre nosaltres, com abans ho foren d'altres dedicades a diversos articles.

Avui, doncs, ens limitem a prevenir els nostres lectors de la nostra intenció, prometent de parlar amb la deguda extensió d'aquesta manifestació.

SASTRERIA
F. Vehils Vidal
Direcció: M. Pellicer
7, Plaça Universitat, 7
Rebudes grans col·leccions de panyos per aquesta temporada
ESTAMS - XEVIOTS
MELTONS - FRANEL·LES
PREUS REDUITS

El mestre Falla i els discos

Aquest cèlebre músic, que ha vingut aquests dies a encapçalar la represa de la nostra vida musical, és també força conegut del discòfil, i bo serà aprofitar-ho per a parlar d'ell a través dels discos.

El natural eclecticisme del públic client de discos té en aquest autor un punt de coincidència, i per això gairebé tota l'extensa literatura musical del Mestre Falla és continguda en discos, i és que aquest autor té, al mateix temps que una perfecció tècnica que el situa entre els capdavanters de la música contemporània, la suficient claredat per a ésser escoltat amb complaença pel gran públic, i la seva inspiració, a base de l'ambient d'Andalusia, aviat s'encomana als gustos dels públics d'arreu.

Les audicions d'aquests dies ens han fet pensar en alguns enregistraments d'aquestes obres, anotant que no són de les que més s'avenen amb les especials característiques del disc, per al qual la música moderna, principalment la de grans masses, no és avinent. Però té, sempre, aquell valor evocatiu i a estones un ritme encisador que, tot i les dificultats mecàniques, arriba amb facilitat a l'oient. D'*El amor brujo* hi ha l'excellent impressió de la Filharmònica de Madrid i en recordar aquests discos en l'audició dirigida pel mateix Mestre Falla, anotem el respecte del Mestre Pérez Casas en reduir així mateix l'orquestra, llevant-li potser efectismes, però conservant tot el seu valor. Altres edicions, com *Las noches en los jardines de España*, en recordar l'audició interpretada pel mateix autor ens fa oblidar de pressa els discos, al contrari d'alguns fragments d'*El Sombrero de tres picos*, escoltats ací sota una direcció que no era la del Mestre Falla, que sembla decantar-se sempre per la simplicitat, al revés d'aquesta altra interpretació llampant, fent contrast a l'excellent execució que es nota en els pocs discos d'aquesta obra.

Des del disc, però, la millor forma d'apreciar els valors de la música de Falla és amb la col·lecció omplerta per Maria Barrientos de les *Canciones españolas*, un dels enregistraments de més valor tècnic i musical.

El Mestre Falla sembla donar una gran importància al disc com a element de difusió musical i personalment ha intervingut en diverses audicions exclusives per a l'enregistrament. Una de les darreres és la del cèlebre *Concerto* per a piano i diversos instruments, que ací en els programes del país no ha estat possible trobar encara. Falla repassava amb tota cura les proves, i repetia incansablement quan la reproducció no donava un resultat perfecte, revelant així un interès gran pel disc i esmerçant fins més de quatre hores per a enregistrar aquesta obra de curtes dimensions, però una de les més interessants de la música contemporània. Així formà un document d'inestimable valor per a l'avenir que sabrà a què atendre's respecte de quin sigui el pensament d'aquest autor amb la seva pròpia obra.

J. G.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

S'adquireixen exemplars dels números
56, 120 i 153
DE
MIRADOR
Adreçar-se a l'Administració:
Pelai, 62.-Telèfon 15300

IDEAL RADIO AMERICA
EL MILLOR
SEMPRE EL MES NOU

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

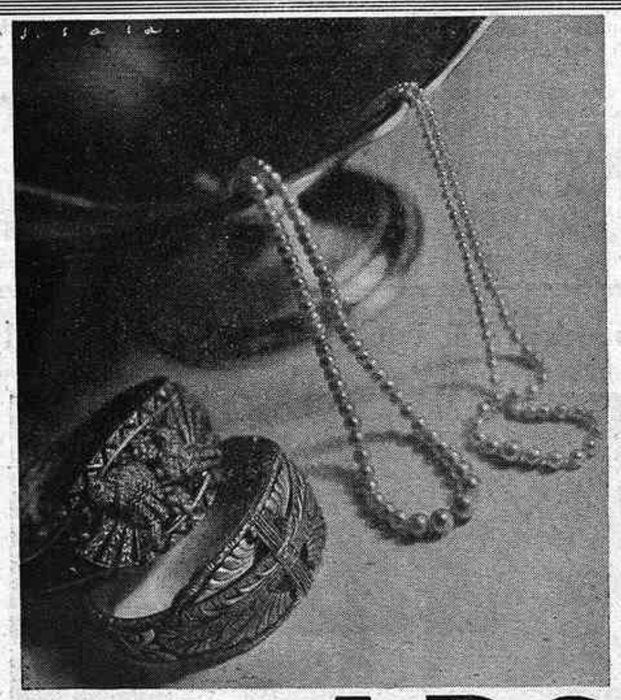

Un collar de perles veritables, mai no havia estat tan collar de perles com en el moment actual.
JOIER
J. ROCA
Passatge Bacardí, 2
Rambla Centre, 33

—Tot això que em dieu em fa pensar que teniu quaranta sis anys.
—Com ha anat això?
—Perquè el meu gendre, que és mig idiota, en té vint-i-tres.
(*Mucha*, Varsòvia)

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
Excursions en Autocar
Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya
Sol·liciti opuscles explicatius

ESGLESIA AMERICANA 100 %
—Quan el chor comenci «Ensenyeu-me la Llum eterna», encendreu 50,000 bugies.
(*Life*, Nova York)

AMERICA DEL SUD
—Ensopit, això del yo-yo.
—Si féssim una revolucioneta?
(*L'Œuvre*, París)

TAFANERIA
La que guiava, llançada a terra.—I què et va respondre aquell xicot?
(*The Humorist*, Londres)

—Està arruinat i la meitat dels seus amics ho saben.
—I els altres?
—Encara no ho saben.
(*Gringoire*, París)

El metge.—Les seves cames no m'agraden gens.
El malalt.—Però és que jo no sóc Marlene Dietrich, sinó el xofer Krause.
(*Der Wahre Jakob*, Munic)

IMPRESOS COSTA
Assalto, 45.-Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006